

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Area de Cultura

Pla d'Acció Cultural de Martorelles

Ajuntament de Martorelles

PLA D'ACCIÓ CULTURAL DE MARTORELLES

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cultura

Ajuntament de
Martorelles

Diputació de Barcelona

Març 2006

Índex

1. Introducció.....	5
1.1. Presentació.....	7
1.2. Estructura del Pla d'Acció Cultural.....	7
1.3. Metodologia.....	8
2. Diagnòstic.....	9
2.1. Anàlisi del territori i la població.....	11
2.1.1. Territori.....	11
2.1.2. Població.....	13
2.2. Anàlisi de la realitat cultural.....	18
2.2.1. Política cultural.....	18
2.2.2. Els espais de la cultura.....	19
2.3. Recull de visions culturals.....	26
2.3.1. L'associacionisme, element central de la cultura a Martorelles.....	26
2.3.2. El calendari festiu, estructurador de l'activitat cultural.....	28
2.3.3. La formació i la creació, aspectes a desenvolupar....	30
2.3.4. La comunicació i la projecció, assignatures pendents.....	31
2.4. Síntesi del diagnòstic.....	33
2.4.1. Anàlisi externa.....	33
2.4.2. Anàlisi interna.....	34

3. Estratègia.....	37
3.1. Reptes de futur.....	39
3.1.1. La millora de la cohesió social.....	39
3.1.2. La definició de la identitat de Martorelles.....	39
3.2. Objectius.....	40
4. Annexos.....	53

1. INTRODUCCIÓ

1.1. PRESENTACIÓ

El Pla d'Acció Cultural de Martorelles es presenta com l'instrument que ha de guiar la vida cultural del municipi durant els propers anys. Per tant, és un document operatiu que ha de ser un dels principals referents tant per als responsables polítics i tècnics del sector públic, com per als operadors del sector privat a l'hora de plantejar actuacions en l'àmbit cultural.

L'elaboració del Pla d'Acció Cultural ha permès introduir una mirada que va més enllà de les urgències quotidianes, garantint una perspectiva més àmplia des de la qual definir els objectius i les prioritats en matèria cultural. Així, s'aposta per una nova forma de treballar, unes noves regles del joc, que estableixen que el sistema de treball es basi en la planificació.

Una altra virtut del Pla d'Acció cultural és la possibilitat de situar la cultura com a eix central de la vida política i ciutadana del territori. Desenvolupar aquest Pla vol dir fer de la cultura una aposta estratègica per al desenvolupament i millora de la qualitat de vida a Martorelles.

Finalment, aquest Pla d'Acció Cultural és estratègicament important pel diàleg que s'ha establert, i que ha de continuar, entre els diversos agents participants. En aquest sentit, s'ha procurat implicar els diversos agents culturals del municipi en un projecte comú. Uns agents que no s'han d'implicar només durant el procés d'elaboració del Pla, sinó també durant la seva execució. Són tots els agents que treballen a Martorelles als qui ara els toca empènyer per tal que aquest Pla es tiri endavant i sigui una eina àgil i útil de cara al futur.

1.2. ESTRUCTURA DEL PLA D'ACCIÓ CULTURAL

L'estructura del Pla d'Acció Cultural consta bàsicament de dos grans apartats. El primer apartat, de diagnòstic, es proposa fer una anàlisi de l'estat de la cultura a Martorelles des d'una perspectiva àmplia. El segon apartat és el que defineix l'estratègia de futur, apuntant propostes de treball per a l'acompliment d'uns objectius que donin resposta als principals reptes detectats en el diagnòstic.

Amb l'objectiu d'abastar una mirada àmplia sobre la realitat cultural de Martorelles s'ha estructurat el diagnòstic en tres grans apartats. El primer, *Anàlisi del territori i la població*, té l'objectiu de contextualitzar l'àmbit sociodemogràfic i territorial on es desenvolupa el Pla.

El segon gran apartat del diagnòstic, *Anàlisi de la realitat cultural*, és el més pròpiament relacionat amb l'àmbit de la cultura. S'estructura a partir de tres punts que proporcionen una imatge completa de la cultura de Martorelles. El primer, gira entorn a l'anàlisi de la *política cultural*, a l'existència o no de models que responguin a una estratègia i reflexió política àmplia. El segon identifica quins són els espais físics on es desenvolupa la cultura, i n'analitza les virtuts, mancances i potencialitats. El tercer punt, proposa un recull de visions culturals, una anàlisi des de diferents perspectives o visions d'una mateixa realitat cultural.

El tercer gran apartat, *la síntesi del diagnòstic*, resumeix i sistematitza en una matriu DAFO (Debililitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats), els elements més destacables del diagnòstic.

La segona part del Pla d'Acció Cultural de Martorelles és la d'estratègia, la que mira cap el futur i defineix els principals eixos de treball a desenvolupar. Per fer-ho, com a punt de partida es presenten els principals reptes de futur detectats en el diagnòstic. Seguidament, es plantegen tres grans objectius a assolir a partir del desenvolupament de les diferents propostes de treball. Aquests es desdoblen en objectius més específics. Per a la consecució d'aquests objectius generals i específics es presenten una sèrie de propostes concretes, que no expressen voluntats sinó possibilitats pràctiques per a l'assoliment d'aquestes.

1.3. METODOLOGIA

Durant l'elaboració del Pla d'Acció Cultural de Martorelles s'han utilitzat diverses tècniques d'investigació quantitativa i qualitativa. L'aplicació de totes aquestes tècniques serveix per a respondre a les necessitats de cada moment:

- **Explotació de fonts i registres.** Anàlisi de les dades recollides en els registres socio-demogràfics (Cens i Padró), així com en fonts documentals existents.
- **Anàlisi de fonts secundàries.** S'ha fet un buidatge sistemàtic de la documentació aportada sobre l'activitat de l'àrea de cultura del municipi per tal d'estudiar la programació, el tipus d'accions que s'han promogut, els serveis com la biblioteca, etc. S'ha analitzat el cens d'associacions, els elements patrimonials i situat les característiques del sector privat.
- **Visites a equipaments.** S'han realitzat visites als equipaments culturals del municipi. Aquestes visites han permès situar l'estat de les infraestructures i veure, per tant, les seves potencialitats (de canvi, creixement, de millora) de cara al futur.
- **Sessió de treball participatiu.**¹ S'ha realitzat una sessió de treball en què s'ha validat el pre-diagnòstic presentat i s'han començat a perfilar propostes de futur, marcant criteris de prioritització.
- **Entrevistes als agents culturals**². S'han realitzat un total de **10 entrevistes** en profunditat a persones de diferents perfils vinculades a la realitat cultural de Martorelles. Aquestes entrevistes, que s'han fet a partir d'un guió semi-dirigit, estan pensades per copsar les diverses visions culturals (diagnòstic) i recollir possibles propostes (estratègia).
- **Treball amb l'Àrea de Cultura de la Diputació.** Tota la documentació generada es treballa i valora amb els diferents serveis de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona, de manera que el Pla d'Acció s'enriqueixi amb una mirada especialitzada dels diversos serveis d'aquesta Àrea.

¹ Per conèixer-ne el resultat veure ANNEX 2

² Per veure el llistat de persones entrevistades anar a l'ANNEX 3

2. DIAGNÒSTIC

2.1. ANÀLISI DEL TERRITORI I LA POBLACIÓ

2.1.1. Territori

Martorelles es troba en el sector més meridional de la comarca del Vallès Oriental. Unes terres depressionàries on s'uneixen al riu Congost, la riera Mogent i les rieres de Caldes i de Tenes i formen el riu Besòs, de manera que es configura una forma triangular, l'angle inferior de la qual s'obre pas cap a l'estret o pas de Montcada.

En aquest territori s'hi troben 10 municipis d'extensió no superior als 15 quilòmetres quadrats, repartits entre la plana ondulada del Vallès i els contraforts de la Serra de Marina (Taula 1.1.). Martorelles, conjuntament amb aquests municipis, forma una rodalia amb centre a Mollet de Vallès i s'inscriu en la subcomarca del Pla de Granollers. Una subcomarca caracteritzada per ser una de les principals cruïlles de camins del sector central de la depressió del Vallès, ja que enllaça amb la plana de Vic, amb el Barcelonès pel congost de Montcada, i amb el Maresme per la Roca del Vallès i la collada de Parpers.

Taula 1.1 Dades de l'entorn territorial de Martorelles. 2004

Municipi	Població	Superfície km ²	Densitat hab. / km ²	Altitud M
Martorelles	4.912	3,61	1360,66	96
Mollet del Vallès	50.691	10,72	4728,64	65
Parets del Vallès	15.912	8,98	1771,94	94
Montmeló	8.724	4,11	2122,63	72
Vilanova del Vallès	2.932	15,20	192,89	123
Montornès del Vallès	14.065	9,62	1462,06	116
Vallromanes	1.807	10,53	171,60	153
Santa Maria de Martorelles	736	4,49	163,92	181
Sant Fost de Campsentelles	7.039	13,16	534,88	112
La Llagosta	12.944	3,03	4271,95	45
Rodalia de Mollet del Vallès	119.762	83,45	1435,13	
Granollers	56.456	14,89	3791,54	145
Canovelles	14.001	6,75	2074,22	174
Les Franqueses del Vallès	14.754	29,45	500,98	232
La Roca del Vallès	8.685	36,30	239,26	123
Rodalia de Granollers	93.896	87,39	1074,45	
Subcom. Pla de Granollers	213.658	170,84	1250,63	
Comarca del Vallès Oriental	350.566	813,96	430,69	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Base de Dades de Municipis i Comarques del web de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

Aquesta xarxa de petits municipis entorn a Mollet no és l'única referència territorial de Martorelles ja que és de destacar la importància de les relacions territorials al voltant de l'eix Sant Adrià-Roca del Vallès, que discorre paral·lel a l'autopista AP7, en especial pel que fa la seu tram nord cap a la Roca del Vallès.

Tot aquest territori, que queda comprès entre la primera i segona corona metropolitanas, està travessat per dos dels eixos viaris més importants de Catalunya,

articulats a partir del model de mobilitat radial, i que connecten l'Àrea Metropolitana de Barcelona amb la frontera francesa i amb la plana de Vic i el Ripollès (AP7 i la C-17 respectivament). Val a dir però, que tot i aquesta situació privilegiada, Martorelles no està connectada a una bona xarxa de transport públic, de manera que només es viu com a privilegiada per a les persones que tenen vehicle privat.

Aquesta facilitat de connexió amb la resta de ciutats catalanes i especialment amb Barcelona ha afectat **el model urbanístic de Martorelles, ja que algunes de les seves característiques tenen més a veure amb la seva ubicació que no pas amb necessitats específiques locals**. Aquest és el cas del desenvolupament del polígon industrial que ocupa la part plana del terme municipal, on antigament hi havia hagut terres de conreu. Ara bé, tot i que aquesta influència de l'Àrea Metropolitana és clara, la Serra de Marina ha jugat un paper en la preservació de la zona, de manera que **s'ha mantingut una certa independència respecte a alguns d'aquestes processos poblacionals**. De fet, Martorelles no ha acollit a la població que marxa de Barcelona per anar a municipis més petits de l'entorn metropolità.

Si se centra la mirada en el petit terme municipal de Martorelles, 3,61 Km², el primer que ressalta és **una orografia que ha determinat les característiques del poble**: Martorelles se situa entre la depressió del riu Besòs i les primeres elevacions de la Serra de Marina, on hi ha la part urbana del municipi. En el sector de ponent, el territori es mostra pla i urbanitzat per un gran polígon, mentre que en el sector nord i de llevant és on es troba la part més boscosa.

La part residencial urbana de Martorelles es disposa de forma allargassada a banda i banda de l'Avinguda Piera i Carrer Josep Anselm Clavé, un eix viari que arriba fins a l'antic nucli històric de Santa Maria de Martorelles. Quan el 1929 se segreguen els pobles, Martorelles és una important concentració de cases de poble i masies construïdes seguint l'eix de la carretera, i per tant no compta amb un nucli històric. Aquest fet provoca que encara ara es faci difícil trobar un espai de referència central en el municipi. L'Avinguda Piera juga en bona part aquest paper de centralitat però la concentració de trànsit i la manca de voreres amples o zona de vianants ho dificulta.

Els barris de Carrancà, la Sínia, conegut com la Bòbila i Can Sunyer van acollir la concentració de la migració interior espanyola que es produí durant els anys 60 i 70. Els dos primers tenen una estructura amb blocs de pisos mentre que a l'últim tot i que hi ha blocs predominen les cases. En aquests barris hi viu una bona part de població castellanoparlant del municipi, molt vinculada al seu caràcter industrial, ja que en el seu moment van arribar a la recerca de feina a les fàbriques que s'anaven instal·lant al polígon. Al nord de l'Avinguda Piera el model urbà és més extensiu, amb cases amb jardins, per tant amb una densitat de població molt baixa.

En quant a la mobilitat interior la situació no és diferent a l'exterior, en el sentit que no hi ha una xarxa de transport públic que cobreixi les necessitats, de manera que majoritàriament els desplaçaments es fan en vehicle privat. Aquest fet és importat donada l'orografia de Martorelles i la manca d'un nucli urbà de referència.

Un fet que fa incrementar la sensació de disgregació de l'ordenació urbana del municipi és la continuïtat amb Sant Fost de Campsentelles, on s'aguditzava aquest model d'ocupació extensiva del sòl. Aquest municipi, on es troba l'I.E.S.

Alba del Vallès, el centre de secundària de referència també per a Martorelles, compta amb més població i encara es mostra menys cohesionat urbanísticament.

Com a conclusió, l'anàlisi del territori ens mostra un municipi que ha quedat aïllat o preservat de processos metropolitans, en bona mesura més per les pròpies característiques que no pas pel context territorial. Que forma part d'una xarxa de municipis que es dibuixa sobre els mapes però que mai no s'ha articulat com a tal, amb la referència bàsica de Mollet. Un municipi que no compta amb un nucli, un espai de relació, un punt de trobada que funcioni com a cohesionador, fet que juga en contra de la seva vida social, cívica i associativa. Ara bé, també es tracta d'un municipi que compta amb tres realitats -urbana, industrial i natural- que es presenten de manera equilibrada, amb una situació privilegiada on es combina la tranquil·litat de la vida de poble amb la proximitat de municipis que ofereixen tot tipus de serveis.

2.1.2. Població

Martorelles, a diferència de moltes poblacions petites properes a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, ha vist com l'evolució de la seva població es mantenia estancada al llarg dels últims anys, només alterada per petites oscil·lacions. Així doncs, el 2004 Martorelles té una població de 4.912 habitants, exactament la mateixa quantitat que el 1998, tal i com queda reflectit a la taula 1.2.

Taula 1.2. Evolució de la població de Martorelles en els darrers anys

Any	Martorelles
1998	4.912
1999	4.891
2000	4.895
2001	4.906
2002	4.981
2003	4.915
2004	4.912

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Base de Dades de Municipis i Comarques (IDESCAT)

Aquesta contenció ha provocat que Martorelles hagi perdut pes poblacional respecte la resta de la comarca. Es dona el cas d'increments de població negatius en el període 1996-2001, mentre que per al mateix període la resta del Vallès Oriental incrementava 12,73% la seva població, tres vegades més que la mitjana de tota Catalunya (Taula 1.3.). En el període 2001-2003 es canvia la tendència tot i que els percentatges de creixement es mantenen molt per sota de la mitjana del Vallès i de tota Catalunya.

Taula 1.3. Evolució comparativa de la població (1991-2003)

<i>Números absoluts</i>	1991	1996	2001	2003
Martorelles	4.888	4.937	4.906	4.915
Vallès Oriental	262.510	285.129	321.431	340.546
Catalunya	6.059.494	6.090.040	6.343.110	6.704.146
<i>Incrementos %</i>	Incr. 91-96	Incr. 96-01	Incr. 01-03	
Martorelles	1,00	-0,63	0,18	
Vallès Oriental	8,62	12,73	5,95	
Catalunya	0,50	4,16	5,69	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Base de Dades de Municipis i Comarques (IDESCAT)

Pel que fa a la distribució de la població per edats, **el fenomen de l'envelliment de la població catalana té una clara traducció local a Martorelles**. A la Taula 1.4. es pot comprovar l'important increment de pes poblacional de persones majors de 65 anys que s'ha donat al municipi, passant del 12,32% al 15,66%. Tot i que es manté per sota de la mitjana nacional, que és del 16,92%, supera amb escreix la mitjana de la comarca, amb un 13,04%. La població més jove, menor de 15 anys, ha anat perdent pes respecte el total, passant d'un 16,55% el 1996 a un 13,76% el 2004.

Taula 1.4. Distribució de la població per edats. Municipi, comarca i Catalunya

1996	Martorelles	%	Vallès O.	%	Catalunya	%
<15	817	16,55	47.409	16,63	892.431	14,65
15 - 64	3.512	71,14	202.538	71,03	4.205.903	69,06
>65	608	12,32	35.182	12,34	991.706	16,28
2004						
<15	676	13,76	55.579	15,85	950482	13,95
15 - 64	3.467	70,58	249.277	71,11	4.710.344	69,13
>65	769	15,66	45.710	13,04	1.152.493	16,92

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Base de Dades de Municipis i Comarques (IDESCAT)

Pel que fa a l'origen (Taula 1.5.), **el pes de la població que prové de fora de Catalunya és considerable**. Un 30,50% prové de la resta de l'Estat, amb una especial rellevància de la comunitat andalusa, un 17,70% del total de la població. Igualment, és de destacar l'increment de persones que provenen de l'estranger ja que s'ha convertit en la única comunitat que està augmentant, seguint les dinàmiques migratòries generals.

Taula 1.5. Origen de la població per Comunitats Autònomes

	1991	%	1996	%	2001	%	2003	%
Catalunya	3.082	63,05	3.199	64,80	3.256	66,37	3.233	65,78
Andalusia	1.031	21,09	976	19,77	899	18,32	870	17,70
Extremadura	109	2,23	104	2,11	97	1,98	88	1,79
Castella La Mancha	142	2,91	126	2,55	117	2,38	118	2,40
Castella-Lleó	99	2,03	103	2,09	98	2,00	94	1,91
Galícia	46	0,94	56	1,13	51	1,04	52	1,06
Aragó	139	2,84	134	2,71	125	2,55	127	2,58
País Valencià	37	0,76	33	0,67	25	0,51	26	0,53
Resta comunitats	161	3,29	138	2,80	124	2,53	124	2,52
Estrangers	42	0,86	68	1,38	114	2,32	183	3,72
TOTAL CCAA*	1.764	36,09	1.670	33,83	1.536	31,31	1.499	30,50
TOTAL MUNICIPI	4.888	100	4.937	100	4.906	100	4.915	100

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Base de Dades de Municipis i Comarques (IDESCAT)

* No inclosa Catalunya

El nombre de persones d'origen estranger a Martorelles representa el 3,72% de la població. Un percentatge similar als municipis petits del seu entorn i molt per sota de Mollet del Vallès, on la població immigrada el 2003 representava el 8,48 % de la població³. Una diferència que ve donada principalment per la capacitat d'atracció que té Mollet del Vallès com a centralitat en aquest territori. Compta una major proximitat i connectivitat amb els nuclis productius de la comarca, i a més, tot i que també està afectat per alces de preus, el mercat immobiliari es mostra més accessible al tenir més oferta de lloguer que en els municipis petits.

Principalment l'origen de la població nouvinguda a Martorelles és Amèrica Llatina, representant un 52% de la comunitat immigrant. El 27% correspon a persones de la resta de països europeus i per últim, el 21% la forma la comunitat africana. La comunitat asiàtica no té presència al municipi⁴.

En relació a l'activitat, **la població activa de Martorelles es concentra principalment, amb un 48,44% en el sector industrial** (Taula 1.6.). Un sector que, després d'un gran creixement els anys 70 i 80 vinculat a la necessitat de sòl industrial en l'entorn metropolità, ha anat mantenint la seva importància en el municipi tot i la progressiva pèrdua de pes en favor del sector serveis.

Taula 1.6. Nombre d'ocupats per grans sectors d'activitats

Martorelles	1991		1996		2001	
	núm.	%	núm.	%	núm.	%
Agricultura	17	0,92	11	0,60	11	0,51
Indústria	1.055	57,09	985	53,39	1.054	48,44
Construcció	142	7,68	125	6,78	166	7,63
Serveis	634	34,31	724	39,24	945	43,43
TOTAL	1.848	100	1.845	100	2.176	100

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Base de Dades de Municipis i Comarques (IDESCAT)

³ Dada de la Base d'estadístiques de Municipis i Comarques de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

⁴ Dades de L'Institut d'Estadística de Catalunya per a l'any 2003

El sector serveis se situa en segon lloc en nombre d'ocupats amb una clara tendència a l'alça. Mentre el 1991 ocupava un 34,31% de la població activa ara n'ocupa el 43,43%. Els percentatges tendeixen a igualar-se respecte a l'ocupació en el sector industrial, un reflex del procés de terciarització econòmica que es produeix a gran part de l'Àrea Metropolitana. Tot i això, Martorelles continua tenint una vocació industrial important que configura bona part del paisatge urbà i humà del municipi i per extensió de la comarca.

Els dos sectors restants, l'agricultura i la construcció tenen una presència gairebé testimonial i ocupen poques persones. Tanmateix la tendència d'ambdós sectors econòmics és diferent. Mentre que l'agricultura continua perdent pes en la generació d'ocupació, igual que a la resta del país, la construcció en els últims cinc anys n'ha recuperat una mica, tot i trobar-se molt lluny del que representa la indústria i els serveis.

La Taula 1.7. mostra que **Martorelles té un alt grau d'autosuficiència pel que fa a la mobilitat de la població per motius laborals**. Així, la diferència entre els desplaçaments atrets i els desplaçaments generats és positiu per al municipi. Aquest fet té el seu origen en el pes que l'activitat industrial té en el municipi ja que no només ocupa a una bona part de la població activa del propi municipi sinó que genera una atracció de treballadors i treballadores que provenen de municipis propers, especialment Mollet del Vallès.

Taula 1.7. Mobilitat de població per motiu de treball

	1991	1996	2001
Desplaçaments a dins	784	731	751
Desplaçaments a fora	1.064	1.114	1.425
Desplaçaments des de fora	2.888	3.150	3.293
Total generats	1.848	1.845	2.176
Total atrets	3.672	3.881	4.044
Diferència atrets/generats	1.824	2.036	1.868

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Base de Dades de Municipis i Comarques (IDESCAT)

El nivell d'instrucció de la població de Martorelles se situa per sota de la mitjana catalana. Així, amb dades del 2001 (Taula 1.8) es pot comprovar com la diferència de percentatge de població amb titulació mitjana i/o superior dista considerablement de la mitjana catalana, i fins i tot comarcal. Aquest fet té relació amb el model industrial del municipi i de Catalunya, que en el seu moment va apostar per la competitivitat basada en baixos costos laborals, és a dir mà d'obra amb poca formació, i no per la producció amb valor afegit.

Taula 1.8. Comparació nivell d'instrucció de la població major de 10 anys (%).

2001	Martorelles	Vallès Oriental	Catalunya
No sap llegir/escriure	2,57	2,17	2,05
Sense estudis	11,35	9,95	10,35
ESO, EGB 1 ^a etapa	26,68	22,87	23,66
ESO, EGB 2 ^a etapa	23,91	25,25	23,07
FP 1er grau	5,38	5,58	4,88
FP 2 ^o n grau	4,65	5,05	4,74
BUP i COU	8,85	9,15	9,93
Títol mitjà	3,95	4,71	5,54
Títol superior	3,40	4,24	6,01
TOTAL	90,75	88,96	90,25

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Base de Dades de Municipis i Comarques (IDESCAT)

Tanmateix si s'analitza la tendència, tot fa suposar que la situació anirà millorant amb el temps, acostant-se i igualant-se a les mitjanes catalanes i comarcals. Així, en la Taula 1.9. es veu un increment significatiu del percentatge de persones amb titulació mitjana i superior, així com en els casos de BUP i COU i FP de 2n grau.

Taula 1.9. Nivell d'instrucció. Recòmptes de la població major de 10 anys

Martorelles	1991		1996		2001	
	núm.	%	núm.	%	núm.	%
No sap llegir/escriure	161	3,29	128	2,59	126	2,57
Sense estudis	504	10,31	735	14,89	557	11,35
ESO, EGB 1 ^a etapa	1.841	37,66	1.581	32,02	1.309	26,68
ESO, EGB 2 ^a etapa	1.035	21,17	957	19,38	1.173	23,91
FP 1er grau	184	3,76	276	5,59	264	5,38
FP 2 ^o n grau	112	2,29	197	3,99	228	4,65
BUP i COU	203	4,15	356	7,21	434	8,85
Títol mitjà	175	3,58	134	2,71	194	3,95
Títol superior	81	1,66	73	1,48	167	3,40
TOTAL	4.296	87,89	4.437	89,87	4.452	90,75

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Base de Dades de Municipis i Comarques (IDESCAT)

Finalment, per acabar aquesta aproximació a les característiques sociodemogràfiques de Martorelles, la Taula 1.10. proporciona informació sobre el nivell de coneixement del català. Tot i que el nivell de comprensió és més alt que la mitjana comarcal i nacional, la capacitat d'utilització de la llengua és inferior, tant en llenguatge oral com escrit. Una explicació d'això és precisament la composició de la població pel que fa al seu origen. Ja s'ha avançat que bona part de la població de Martorelles prové de la immigració espanyola que es produí els anys 60 i 70, i això té un reflex clar en aquesta taula, donat que es tracta de persones que porten molts anys a Catalunya i entenen correctament el català, però no l'usen habitualment. També s'ha vist que el volum de persones immigrades provinents de l'estranger és més baix que les mitjanes, de manera que hi ha menys gent que tingui dificultats en entendre el català.

Taula 1.10. Població segons coneixement del català. Població de 2 anys o més. Any 2001

	L'entén	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure	No l'entén	Població de 2 anys i més
Martorelles	95,27	73,02	72,27	50,74	4,73	4797
Vallès Oriental	94,52	75,56	74,11	51,53	5,48	312219
Catalunya	94,51	74,52	74,32	49,82	5,49	6176751

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Base de Dades de Municipis i Comarques (IDESCAT)

2.2. ANÀLISI DE LA REALITAT CULTURAL

2.2.1. Política cultural

Per a realitzar una anàlisi del que ha estat fins avui la política cultural a Martorelles cal fer una primera aproximació al concepte. La cultura funciona com un sistema on hi ha diversos agents, expressions, perspectives i necessitats. Dins aquest sistema els organismes públics s'han de situar, assumir o no lideratges, però sempre tenint clares quines són les opcions triades, a quina estratègia responen i com afectaran al futur. Per tant, es pot parlar de política cultural quan hi ha una intencionalitat, uns objectius clars i definits i una estratègia marcada per tal d'aconseguir-los.

En la identificació de les línies de treball desenvolupades fins avui per la regidoria de cultura n'hi ha dues a destacar: d'una banda, el recolzament a les iniciatives sorgides des de les entitats, aconseguint mantenir un bon nivell de relació entre l'Ajuntament i les diferents entitats del municipi; de l'altra, el manteniment i millora de totes les activitats culturals vinculades al calendari festiu, tant local com nacional. Dues línies de treball relacionades, ja que les entitats del municipi juguen un paper central en l'organització de les activitats del calendari festiu. En aquest sentit, però, es detecten canvis importants en el disseny d'algunes activitats, cercant una major obertura en la participació i en la diversitat de públic a què es dirigeixen. Així, vinculat al calendari festiu, des de la Regidoria de Cultura s'està mirant d'innovar amb actuacions com els canvis en la rua de Carnestoltes o en els programes de Sant Jordi (concurs de graffiti), per exemple.

Altres línies de treball detectades són: el servei de biblioteca i la programació d'activitats a la Biblioteca Montserrat Roig (únic equipament cultural en funcionament); el recolzament a activitats lúdiques per a persones d'edat avançada, que ocupa gran part de l'activitat de l'envelat situat a Carrancà; i la programació d'activitats sorgides a iniciativa del mateix Ajuntament. És el cas del cicle de "Cinema a la fresca", que ja fa anys que es fa amb un notable èxit de públic, i el de "Música al carrer", un projecte nou del que cal millorar alguns aspectes però que obre una via interessant. No s'ha d'oblidar que la publicació de "El mirall" també és una tasca assumida des de la Regidoria de Cultura encara que conjuntament amb la de Participació Ciutadana, de manera que suposa una part important de la feina a fer.

A nivell de recursos humans, per tal de desenvolupar la seva activitat la Regidoria de Cultura disposa d'una tècnica que reparteix la seva dedicació amb altres tasques dins l'Ajuntament; i, a la biblioteca dues persones, una auxiliar i una auxiliar administrativa, que treballen a jornada completa. Cal tenir en compte a més el personal d'altres serveis que realitzen suport a les diferents necessitats que sorgeixen de les activitats culturals.

Quant als recursos econòmics, el pressupost de cultura ha anat oscil·lant entorn al 5% del total del pressupost municipal. Aquesta és una dada a tenir en compte, però no és del tot determinant en l'anàlisi de la política cultural, sobretot en un municipi de les dimensions de Martorelles. Això és així perquè molta de l'activitat que es pot considerar com a part de la política cultural s'hi esmercen recursos humans i econòmics que provenen de les altres àrees. Tot i així, aquest 5% del pressupost, aproximadament, té una clara lectura positiva, ja que és un percentatge important i, per tant, es poden començar a plantejar millores en l'actuació municipal sense haver d'esperar un gran creixement del pressupost. Val a dir però, que encara hi ha recorregut en el pressupost a dedicar a cultura, sobretot quan es vagin consolidant serveis i es posin en marxa nous equipaments.

Taula 2.1. Pressupost municipal de cultura sobre el total de l'Ajuntament (€ euros)

Any	Pressupost cultura (€)	Pressupost ajuntament	% cultura
2001	254.833	5.499.117	4.63 %
2002	335.353	6.502.143	5.16 %
2003	238.865	5.228.135	4.57 %
2004	228.042	4.700.661	4.85 %

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del SIEM (Servei d'Informació Econòmica Municipal) de la Diputació de Barcelona

Es pot concloure que, pel que fa a la política cultural a Martorelles, passa com a molts municipis petits: **les urgències del dia a dia passen per sobre de les coses importants des d'una perspectiva estratègica**. No hi ha espais de reflexió conjunta entre els diversos agents on es creïn consensos i s'estableixin estratègies de treball. Aquesta manera de fer les coses és allò primer que cal canviar, i afrontar l'elaboració d'aquest Pla d'Acció Cultural és simptomàtic d'aquest canvi.

2.2.2. Els espais de la cultura

Martorelles, tot i comptar amb una important quantitat d'espais i edificis de titularitat pública no té una bona dotació d'equipaments culturals. El mal estat de la majoria d'edificis que tenen una funció bàsicament cultural fa que l'anàlisi s'hagi de fixar més en les potencialitats futures que en la realitat present. Així doncs, la Biblioteca Montserrat Roig esdevé l'equipament cultural que per definició funciona com a tal. Després hi ha una sèrie d'edificis amb diferents graus de conservació entre els quals destaca per importància històrica i per espai disponible la Masia de Carrancà, a l'entrada del municipi.

L'anàlisi dels espais (Taula 2.2), es realitza identificant tres blocs: el primer el conformen els *espais de lectura i consulta*, concretament la Biblioteca Montserrat Roig i l'Arxiu; el segon bloc, es dedica a tot *l'entorn de la Masia de Carrancà*; finalment, el tercer, *espais d'entitats, cedits i espais amb potencialitats* culturals, proposa una mirada àmplia a la resta d'equipaments que s'utilitzen en règim de cessió o que han acollit o poden acollir activitat cultural.

Taula 2.2. Relació d'equipaments municipals

Equipament	Ús Actual	Gestió	Estat conserv.
Espais de Lectura i Consulta			
Biblioteca Montserrat Roig	Cultural	Ajuntament	Correcte
Arxiu Municipal	Cultural / Admin.	Ajuntament	Bo
Entorn de Carrancà			
Edifici de la Masia	Espais Entitats	Cessió	Dolent
Envelat Municipal	Polivalent	Ajuntament	Correcte
Casal d'Avis La Masia	Gent Gran	Ajuntament	Bo
Edifici El Celler	-	Ajuntament	Dolent
Espais d'entitats, cedits i amb potencialitats culturals			
Escola Orfeònica	Local Social	Privada	Bo
Edifici Montserrat	Entitats/Polivalent	Cessió	Dolent
Antiga Biblioteca	Espai Entitats	Cessió	Correcte
Sindicat Agrícola	Magatzem	Cessió	Dolent
Poliesportiu	Esportiu	Ajuntament	Bo
Plaça El·líptica Can Sunyer	Parc aire lliure	Ajuntament	Bo
Casal d'Avis Can Sunyer	Gent Gran	Cessió	Bo
Escola Bressol Carrancà	Educatiu	Ajuntament	Bo
CEIP Les Pruneres	Educatiu	Ajuntament	Bo
CEIP Simeó Rabasa	Educatiu	Ajuntament	Bo
Escola d'Adults	Educatiu	Ajuntament	Bo

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per l'Ajuntament

Espais de lectura i consulta

La Biblioteca Montserrat Roig, actualment en conveni amb la Generalitat de Catalunya i en procés d'integrar-se a la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, va ser inaugurada el 1995. Està situada en un edifici de planta baixa amb jardí, que havia estat llar d'infants. Compta amb un fons documental format per 11.120 documents, que es reparteixen de la següent manera: 6.420 llibres d'adults, 4.479 llibres infantils i 221 altres suports⁵. Els espais de la biblioteca estan dividits en dues zones: infantil i adults. A la zona infantil es troben també tres punts de connexió a internet.

La Taula 2.3 mostra les dades bàsiques de la biblioteca comparativament amb els estàndards que corresponen a les biblioteques de característiques similars de la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona. En concret la **biblioteca Montserrat Roig de Martorelles** s'hauria d'incloure dintre del mòdul B1: biblioteques local amb una població atesa entre 5.001 i 10.000 habitants i una superfície superior als 300m².

⁵ Dades facilitades per la biblioteca

Taula 2.3. Dades bàsiques, comparativa amb els estàndards*

Estàndards de la Diputació	Estàndards mòdul B1	Biblioteca Montserrat Roig
Superfície de programa (m ²)	680	195
Personal	3-4	2
Equipament informàtic	12	3
Punts de lectura	70	-
Fons documental final	7.000-12.500	11.120
Hores de serveis setmanals	30	63

Font: Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i Biblioteca Montserrat Roig

* Estàndards de la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

En aquesta Taula s'aprecien les reduïdes dimensions de la biblioteca, amb les conseqüents dificultats de cara a l'oferta del servei. L'horari d'obertura de la biblioteca és de dilluns a divendres de 9 del matí a 2/4 de 9 del vespre i dissabtes de 9 del matí a 2/4 de 3 del migdia. Els mesos d'estiu redueix l'horari i tanca uns dies durant l'agost. Com s'ha vist anteriorment (Taula 2.3), el nombre d'hores d'obertura de la biblioteca és molt superior a l'horari normal.

La Taula 2.4. mostra indicadors que orienten l'anàlisi del nivell d'ús de la biblioteca. Malgrat l'ampli horari d'obertura aquest no es correspon amb un ús elevat tal i com mostren les dades de visitants i de préstec del 2004. Durant l'any 2005 es veu una evolució positiva tant en nombre de visitants com en la mitjana de visites per dia de servei. Val a dir que com que les dades són fins al 15 de juny de 2005, es corresponen a una època de l'any en què el curs escolar està actiu i es reben més visites. La mitjana de visitants per habitant està molt per sota de la de tota la xarxa. Una diferència que és més elevada si es fixa la mirada en els usuaris del préstec, ja que tot i que el percentatge de visites que fan ús del préstec és elevat, l'indicador de préstec per habitant està per sota de les mitjanes presentades. Finalment, el nombre d'activitats que es realitzen a la biblioteca mostra com s'està apostant perquè aquest sigui un espai dinàmic i obert.

Taula 2.4 Indicadors de la lectura pública i d'activitat Biblioteca Montserrat Roig

Indicadors de rendiment	Biblioteca Montserrat Roig de Martorelles		Mitjana biblioteques mòdul B1
	2004	2005*	2004
Visitants totals	6767	5345	-
Visites per dia de servei	28	37	90
Préstecs per dia de servei	18	20	70
Accés a internet per dia de servei	-	-	17
Visites per habitant	1,38	1,09	2,48
Préstecs per habitant	0,89	0,57	2,25
% de visites que fan ús del servei de préstec	31%	27%	49%
Fons documental per habitant	2,26	2,26	2,50
Ordinadors per cada 10.000 habitants	1,5	1,5	11
Activitats per biblioteca	125	96	-

Font: Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i Biblioteca Montserrat Roig de Martorelles.

* les dades del 2005 són fins la data 15/06/05

Com a conclusió de l'anàlisi del servei de biblioteca a Martorelles hi ha diferents aspectes a constatar. **Un primer aspecte que es mostra com un handicap a superar és la ubicació geogràfica de la Biblioteca dins el municipi.** Es troba en una zona on la urbanització és de cases amb jardí, que no funciona com a lloc de pas i trobada i està allunyat de l'entorn més comercial i del nucli urbà que representa tota la zona de l'Avinguda Piera. L'orografia de Martorelles també en dificulta l'accessibilitat, ja que aquesta zona està en la part més elevada del municipi, fet que provoca dificultats per arribar-hi a persones d'edat avançada i amb problemes de mobilitat. Un segon aspecte és que **les reduïdes dimensions i l'antiguitat de les instal·lacions fan poc atractiva la Biblioteca com a espai d'estada.** El tercer és el baix grau de modernització del servei i dels suports dels documents. El fons de documents en format digital és molt reduït, i hi ha pocs punts de connexió a internet. Finalment, com a aspectes més positius són: l'increment del nombre absolut de visitants, i la gran quantitat d'activitats organitzades que mostren una voluntat de fer d'aquest equipament un referent cultural del municipi, tot i que per aconseguir-ho queda molt camí per córrer.

L'altre espai que funciona com a equipament de consulta és l'Arxiu Municipal. Aquest espai ubicat dins l'edifici de l'Ajuntament fa poc temps que ha estat reformat i compta amb molt bones instal·lacions. Actualment les tasques que desenvolupa tenen un caràcter administratiu, de manera que no es mostra com un espai obert i amb una dinàmica cultural vinculada al poble. En aquest sentit, hi ha poca tradició de fer estudis i publicacions sobre el municipi i la seva història, tot i que es disposa de documentació antiga que arriba al segle XVI. Altrament tampoc hi ha cap entitat vinculada a la recerca històrica que hagi impulsat aquest tipus d'actuació.

Entorn de Carrancà

A l'entrada de Martorelles es troba tot un complex d'equipaments al voltant de la Masia de Carrancà. Aquest complex el formen la mateixa Masia de Carrancà, la Pista Esportiva de la Masia, el Casal d'Avis, la zona enjardinada a l'antiga era de la masia, l'edifici de l'Antic Celler, la Capella, i a la part posterior, on hi havia hagut vinyes, l'Envelat Municipal.

Encara no s'ha desenvolupat cap projecte pensat des de la globalitat de l'entorn, de manera que ara els usos són diversos. És a dir, s'ha usat Carrancà com l'espai on anar acumulant tots aquells serveis que requerien noves ubicacions, o per cedir usos a les entitats que ho demanaven. Així, per fer una descripció de les activitats que s'hi desenvolupen és millor fer-ho zona per zona.

L'edifici de la Masia té una estructura d'un cos central i dos laterals. Al lateral esquerre, mirant la façana de front, s'hi troben dependències de la Guàrdia Urbana, el Jutjat de Pau, i el local de tres sales cedit a la Unió Cultural Andaluza. El cos central té tres plantes: la inferior està formada per una sala gran i dues de petites. Recentment s'ha adequat la sala gran com a sala d'exposicions, encara que amb una programació del tot irregular. De les sales petites una està cedida al Grup de Diables Llamps i Trons i l'altra s'usa com a magatzem. A la primera planta, formada per diferents dependències petites, hi ha l'Agrupació fotogràfica Martorelles i un espai cedit a un grup de música de Carrancà-Rock, Associació de Músics. Aquesta mateixa associació ocupa tots els espais de la segona planta, en molt mal estat. Finalment, el lateral dret està format per dues plantes. A la planta baixa hi ha el Servei de Suport a la Llar, que depèn de l'Ajuntament. A la primera planta es troben tres locals, un cedit a la Colla Musical Cornetes i Tambors, un altre cedit a l'associació Juvenil de Martorelles, i un tercer cedit a un grup de música.

La part posterior de la Masia també compta amb accessos independents. Aquí s'hi troben tres locals dels quals dos fan de magatzem municipal. El tercer, format per dues sales està cedit a l'Associació Progressista de Dones Montserrat Roig.

L'edifici del celler està format per una zona central que rep el nom de Museu del Vi i dues aules annexes. El Museu del vi s'anomena així però en realitat no és un museu: es tracta d'una sala allargassada on encara es conserven unes grans botes de vi, recordant la importància del vi i les vinyes per al passat rural de Martorelles. L'estat de la instal·lació no és bo, ja que el sostre està molt deteriorat. En aquest espai s'hi han realitzat algunes exposicions. Les dues sales annexes es cedeixen per a activitats d'entitats o tallers.

L'edifici del Casal d'Avis La Masia ha estat recentment remodelat i compta amb un espai de bar, una sala per a activitats polivalent de poca capacitat, i espais de reunió i d'administració a la part superior.

L'element més nou dels equipaments de la zona és **l'Envelat Municipal**. Es troba a la part posterior de la Masia, on hi havia les vinyes. Es tracta d'un envelat d'estructura fixa que ocupa una superfície de 800 m² i compta amb una gran pista, un escenari de 10 m² i dos vestidors. En aquest espai és on es realitzen gairebé totes les activitats

cíviques i culturals de Martorelles. Les instal·lacions transmeten la sensació de provisionalitat pròpia d'un envelat, i tenen problemes de climatització durant l'estiu.

Un cop presentats descriptivament cadascun dels elements d'aquest complex de Carrancà cal fer-ne una valoració des de com a mínim dues perspectives: per una banda les instal·lacions i per l'altra l'existència o no d'un projecte cívic i cultural.

Pel que fa a les instal·lacions es constata que l'edifici de la Masia està en molt males condicions. L'estat de l'equipament, tot i que se n'han reforçat alguns elements estructurals, fa pensar en que la millor solució és una reforma integral que respecti gairebé únicament la façana. L'estructura interna, totalment esquarterada en diferents sales, i els accessos independents han permès anar cedint espais a entitats i col·locar alguns serveis municipals, però també provoca problemes de seguretat, de manera que actualment no es pot tenir un control de les persones que en cada moment hi ha a la masia. L'edifici del Museu del Vi no està pas en millors condicions. I, l'Envelat, hagués pogut ser una bona solució provisional a les necessitats d'espai sinó fos perquè enlloc de provisional s'ha convertit en un equipament fix en el municipi.

Respecte al projecte es pot afirmar que **no hi ha hagut un projecte global per a tot l'entorn de Carrancà.** Com passa en moltes ocasions les respostes immediates a les necessitats que sorgeixen en el municipi han primat davant la planificació. Aquest fet ha provocat que a Carrancà s'hi hagin instal·lat associacions i serveis municipals de manera fixa. Una part important de l'activitat que hi ha a la Masia de Carrancà la protagonitzen els grups de música que hi assagen, sota l'organització de Carrancà-Rock. Una altra part, les entitats que des de sempre han ocupat espais, moltes de les quals tenen activitat en moments concrets, i per tant en principi no necessiten ocupar un espai de forma permanent. Finalment, hi ha els serveis municipals que són magatzems, la guàrdia urbana i el Servei de Suport a la Llar.

Pel que fa a la resta d'edificis, el del celler està pràcticament en desús tot l'any, excepte els annexos on s'hi fa algun taller. El Casal d'Avis desenvolupa una activitat pròpia sense massa relació amb l'entorn. I l'Envelat, mostra un nivell d'ús elevadíssim que es concentra sobretot durant els caps de setmana. És un espai contenidor on s'hi fan tot tipus d'activitat, amb els problemes de manteniment i coordinació que això suposa.

Per acabar, cal constatar que els **espais cedits estan excessivament patrimonialitzats** pels seus usuaris i que el fet d'haver ubicat diferents serveis municipals ha suposat petites inversions i ha creat unes dinàmiques difícils de canviar en el futur, i també que en alguns casos es tracta d'activitats poc compatibles entre elles. És a dir, la quantitat d'espais més o menys hipotecats per a un servei o l'ús d'una entitat pot suposar un problema en el futur, tot i que la lectura positiva és que com a mínim Carrancà s'ha situat com a referència d'activitat cívica, social i cultural de Martorelles.

Espais d'entitats, cedits i amb potencialitats culturals

A més dels espais de Carrancà i de la biblioteca, Martorelles disposa d'una sèrie d'espais i equipaments que cal tenir en compte per tal d'obtenir un dibuix complet del que d'alguna manera o altra forma part, o en pot formar, del mapa d'equipaments amb possibles usos culturals.

Un primer grup d'equipaments amb usos cívics i culturals són els espais de les entitats i els que en són cedits. A Martorelles hi ha la tradició de cedir espais municipals a les entitats que ho demanin. Una pràctica que té molts aspectes positius però també suposa algun problema com la ja esmentada patrimonialització d'alguns espais municipals, la dificultat d'establir criteris de cessió que permetin un repartiment equitatiu dels espais, o el fet d'aconseguir donar resposta a les demandes de noves entitats que es constitueixen.

El local de **l'Escola Orfeònica** és l'únic espai privat de Martorelles dedicat a l'activitat cultural. Es tracta d'un espai de dimensions limitades, uns 100m², que compta amb un petit escenari. És on la Coral de l'Escola Orfeònica assaja i ofereix alguns recitals oberts al públic. La seva bona ubicació, a l'Avinguda Piera, el fa atractiu per a fer-hi altres activitats, com ha estat el cas d'exposicions d'artistes locals.

L'Edifici Montserrat, al Carrer Escolés, està format per dos edificis separats per un pati. El més proper al carrer té quatre aules que se cedeixen esporàdicament a entitats i particulars per a fer xerrades i reunions. El més allunyat, situat més enfonsat respecte el nivell del carrer té dues aules: una cedida a l'entitat Ball de Gitanes i l'altra és d'ús municipal. Com passa a la Masia de Carrancà, per aquest espai hi han anat passant diversos serveis segons les necessitats sense que hi hagi una planificació ni un projecte clar a desenvolupar. També les instal·lacions estan en millor estat que Carrancà tot i que el seu manteniment no és del tot correcte.

Al mateix Carrer Escolés, també hi ha un edifici municipal on hi havia hagut la biblioteca. Aquest edifici, dividit en dues parts, acull també la seu de dues entitats: la Joventut Sardanista de Martorelles i l'Associació de Caçadors La Marta.

Finalment, dins d'aquest grup d'espais cedits a entitats hi ha també els locals del Casal d'Avis de Can Sunyer i de l'Associació de Veïns d'aquest barri i el Sindicat Agrícola. Aquest últim havia estat seu del club de Futbol i magatzem d'algunes entitats. Ara hi ha un col·lectiu de persones agrupades en l'entitat "Ateneu" que es mostra interessada en desenvolupar-hi un projecte d'Ateneu Popular.

Un segon grup d'equipaments són aquells que no tenen una clara vocació de centre cultural però que mostren potencialitats per ser-ho. En concret es parlarà del Pavelló Municipal i del Parc de Can Sunyer. El primer està situat al costat de l'altre gran equipament esportiu que és el Camp de Futbol. Es tracta de l'espai diàfan cobert més gran que hi ha al municipi després de l'envelat. No s'ha utilitzat per desenvolupar-hi activitat cultural, cívica o festiva ja que aquest tipus d'activitat es fa a l'envelat. Ara bé, aquest és un espai a tenir en compte de cara al futur, ja que si es fa una reordenació dels equipaments i els seus usos pot jugar un paper important. De fet a molts municipis catalans de característiques similars a Martorelles s'utilitza el Pavelló per a fer-hi balls, fires i festes, combinant l'activitat esportiva amb la festiva i cultural.

Respecte al Parc de Can Sunyer, cal destacar l'encert del disseny de la Plaça El·líptica. Es mostra com un espai idoni per a desenvolupar-hi activitats culturals. És un espai ben valorat, en un entorn privilegiat, a una zona que durant l'estiu, en haver-hi la piscina municipal, es torna un dels espais de relació ciutadana més importants del poble.

Per acabar aquest apartat, i completar el repàs als equipaments, cal fer referència a un tercer grup format per tots els equipaments que formen part del mapa educatiu del poble. Tot i que a Martorelles no hi ha hagut un treball específic de relació entre activitat cultural i educativa, a ningú no se li escapa que la relació entre aquests dos àmbits és ben clara. Per això s'ha volgut fer referència als equipaments educatius com a espais on desenvolupar activitats culturals. Les instal·lacions dels dos CEIP, Simeó Rabassa i Les Pruneres, no són un referent d'activitat cultural per a la població, i no acullen activitats culturals obertes a tota la població. L'Escola de Música, de gestió privada, es troba ubicada en un espai municipal, però tampoc s'ha convertit en un referent per a la vida cultural de Martorelles.

2.3. RECULL DE VISIONS CULTURALS

2.3.1. L'associacionisme, element central de la cultura a Martorelles

La rica tradició associativa és una de les característiques més clares de la realitat social i cultural de Martorelles. De fet, han estat les diverses entitats culturals les que han liderat i abanderat la majoria de projectes i activitats que es desenvolupen al municipi. Segurament, sense ser-ne del tot conscients **les entitats de Martorelles han estat un pilar de la seva cohesió social**. Aquest poble, que no té un nucli històric ni elements patrimonials ni esdeveniments de referència, ha aconseguit mantenir un teixit associatiu important tant en l'àmbit de la cultura com en d'altres, com ara l'esportiu.

Taula 2.5 Entitats Culturals de Martorelles

Entitat	Àmbit	Seu social
Joventut Sardanista	Cultura Tradicional / Dansa	C/ Escoles 9
<i>Seccions:</i> Pessebre Vivent	Cultura Tradicional	
Cofraria d'Armats Santa Espina de Martorelles	Cultura Tradicional	
Ball de Gitanes de Martorelles	Cultura Tradicional / Dansa	Edifici Montserrat
<i>Seccions:</i> Colla Gegantera	Cultura Tradicional	
Grup de Trabucaires	Cultura Tradicional	
Grup de Diables Llamps i Trons	Cultura Tradicional	Masia Carrancà
Unión cultural Andaluza	Regional	Masia Carrancà
Escola Orfeònica de Martorelles	Música	Av. Piera
Colla Musical de Cornetes i Tambors	Música	Masia Carrancà
Carrancà – Rock Associació de Músics	Música	Masia Carrancà
Associació Progressista de Dones "Montserrat Roig"	Dona	Masia Carrancà

Agrupació fotogràfica Martorelles	Fotografia	Masia Carrancà
AV. Barri de Can Sunyer	Veïnal	Masia Carrancà
Secció territorial de Martorelles ACAPS	Solidaritat	Masia Carrancà
Contrallum	Arts escèniques i visuals	
La Kambra, ateneu popular i cultural	Cultura	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament

La Taula 2.5 mostra el llistat d'entitats que amb major o menor grau d'activitat cultural existeixen actualment a Martorelles. El coneixement i anàlisi de les activitats i història de cadascuna d'elles permet agrupar-les en cinc tipologies. Unes tipologies que no responen només a l'activitat que desenvolupen sinó que s'ha volgut fer una aproximació tenint també en compte aspectes de perfil sociològic com l'edat o l'origen dels seus integrants.

El primer grup és el format per les entitats de més llarga tradició a Martorelles entre les que cal comptar: La Joventut Sardanista, El Ball de Gitanes i l'Escola Orfeònica. Les dues primeres tenen dins la seva organització, a més de l'activitat principal, dues seccions cadascuna. Per tant, hauríem de parlar d'unes set entitats. El que caracteritza a aquestes entitats és que són considerades per tothom com les entitats culturals "de sempre". Una part important dels seus integrants provenen de famílies que compten amb moltes generacions d'antiguitat al poble. De les tres, el Ball de Gitanes és la que té menys problemes de relleu generacional, ja que compta amb una junta de direcció molt jove.

Totes tres entitats vinculen la seva activitat a la cultura tradicional catalana: en el cas de la Joventut Sardanista, a través de les sardanes, el pessebre vivent, que enguany celebrarà la seva 29ª actuació, i dels armats, una secció creada el 1983; el Ball de Gitanes, que és típic del Vallès, compta a més del grup de ball amb les seccions dels Geganters de Martorelles i del Grup de Trabucaires; finalment, l'Escola Orfeònica, que no compta amb seccions, treballa el cant Coral i les Caramelles.

El segon grup d'entitats es vincula amb el fenomen de la immigració interior espanyola dels anys seixanta i setanta. Aquí compten la única entitat veïnal que funciona com a tal, l'AV Can Sunyer, i la Unió Cultural Andaluza. La primera està vinculada a aquella immigració, ja que fou a Can Sunyer on es varen instal·lar la majoria de persones nouvingudes a Martorelles en aquella època, i actualment encara manté una important identitat de barri. Val a dir que es tracta d'una entitat veïnal i no cultural, però com que desenvolupa activitats en aquest sentit i té una clara importància en la cohesió del barri i en la cultura, en sentit ampli, de Martorelles, s'ha inclòs en l'anàlisi.

La segona entitat a què es fa referència dins aquest grup és la Unió Cultural Andaluza. Aquesta entitat, que té la seu a la Masia de Carrancà, té en la promoció de la cultura andalusa el seu objectiu principal. Es tracta d'una entitat que havia aglutinat un nombre important de socis, i que havia estat un element important de cohesió per a les persones vingudes d'Andalusia. Les seves activitats sempre estan farcides d'expressions artístiques de ball i cant flamenc.

El tercer grup s'ha definit seguint el criteri de la joventut, tant de l'entitat en si mateixa com dels seus integrants. Es tracta, doncs, d'entitats que han aparegut

gràcies a l'empenta de gent jove que creen nous espais i teixits associatius en els quals relacionar-se. Dins aquest grup es troben tres entitats amb objectius ben diferents: el Grup de Diables Llamps i Trons, creat per a realitzar correfocs; l'Associació de Músics-Carrancà Rock, creada per a promocionar la música, que té un nivell d'activitat irregular; i finalment l'Associació Ateneu Popular i Cultural, La Kambra, l'objectiu de la qual és l'obertura d'un Ateneu on fer-hi activitat cultural de manera regular.

El quart grup és el format per dues entitats que vinculen la seva activitat exclusivament a una expressió artística. Es tracta, d'una banda, de l'Agrupació Fotogràfica de Martorelles, que convoca el premi "Dolmen de Bronze"; i de l'altra de la Colla Musical de Cornetes i Tambors que fins fa poc organitzava una desfilada a principis de Setembre. Ambdues entitats tenen les seves seus a la Masia de Carrancà. La novetat dins aquest grup és l'aparició de l'entitat Contrallum, espai obert pro arts escèniques i audiovisuals, que entre les seves activitats principals vol organitzar cineforums.

Finalment, el cinquè grup, és el format per entitats d'un clar caràcter social, tot i que amb un grau d'activitat cultural elevat. En concret dues entitats: la Secció Local de l'Associació d'Amics del Poble Sahrauí i l'Associació de Dones Progressistes "Montserrat Roig". La primera, és una entitat de l'àmbit de la solidaritat que organitza les colònies de nens i nenes sahrauís, fomentant el coneixement mutu i l'intercanvi cultural. La segona, es tracta d'una entitat que treballa per fomentar el reconeixement i respecte dels drets de la dona. Ho fa des de diverses vessants, una de les quals té un clar caràcter cultural. En concret aquesta entitat convoca anualment el premi de Narrativa Montserrat Roig.

Finalment, **un aspecte a destacar és la manca d'espais d'intercanvi, relació i coordinació de les entitats.** Ni l'Ajuntament ni les mateixes entitats han estat capaços de crear aquest espai. L'Ajuntament perquè sempre ha estat treballant donant resposta a les demandes, i mai n'ha existit una en aquest sentit. I les entitats, que mai han fet aquesta petició, perquè sempre s'han preocupat més de tenir les seves qüestions particulars solucionades més que no pas d'articular el teixit associatiu com una autèntica xarxa.

2.3.2. El calendari festiu, estructurador de l'activitat cultural

Un repàs al calendari d'activitats culturals de Martorelles⁶ possibilita una mirada sobre la globalitat de l'oferta cultural. Una oferta que s'estructura de manera força clara a partir del calendari festiu, deixant en mans de les entitats el manteniment d'una certa constància en l'activitat. Així, en el calendari d'activitats culturals de Martorelles es poden diferenciar dos tipologies: la primera és la que s'estructura a partir del calendari festiu supra-local; i la segona és la que fa referència a activitats de caràcter local, que tenen a veure bàsicament amb les dinàmiques de les entitats i amb el moment àlgid de la Festa Major.

⁶ Veure Annex 1

La primera fa referència al calendari festiu, que és igual a tots els municipis, però que en el cas de Martorelles té una importància cabdal, al ser el referent central de la vida festiva i cultural. Tant és així que en les dates senyalades, com Nadal, Cap d'Any, Carnestoltes, Sant Jordi, Sant Joan o la Castanyada, les entitats prenen un paper protagonista organitzant revetlles, festes, representacions o desfilades, segons calgui, assumint activitats que poc tenen a veure amb l'activitat principal i definitiva de l'entitat.

Hi ha una sèrie d'activitats que destaquen per sobre de les altres ja sigui per la seva antiguitat o per el seu èxit de públic. Entre aquestes cal comptar les relacionades amb les festes de Nadal, Carnestoltes i Setmana Santa. **Durant les dates nadalenes la majoria d'entitats organitzen alguna de les activitats tradicionals.** El Cagatió, el Carter Reial o la Cavalcada no serien possibles si les entitats no les organitzessin o col·laboressin amb l'Ajuntament per fer-ho. Tot i que la Cavalcada compta amb un notable èxit de públic, ja que ve gent de pobles veïns com Sant Fost, on no se'n fa, és el Pessebre Vivent l'activitat que es podria dir que té més tradició.

El Pessebre Vivent, que enguany ha celebrat la seva 28ª representació, abans ja es representava a Santa Maria de Martorelles. Durant aquests anys ha anat canviant d'escenaris consolidant, des de 1993, els Pins d'en Rabasa com a espai idoni. Durant la representació es poden observar diverses escenes de la vida quotidiana de l'època i un total de vint-i-dos quadres. En la seva organització hi participen unes 180 persones, de les quals entre 30 i 50 són fixes, mentre que les altres col·laboren més esporàdicament. Un fet important d'aquesta activitat és que atreu força públic, unes 2.500 persones en l'última edició, moltes de les quals vingudes de fora de Martorelles.

Els altres dos moments destacables d'aquest calendari són les activitats de Carnestoltes i de Setmana Santa. Del primer destaca la important participació de comparses a la rua. Una participació que es deu en gran mesura al fet que sempre se celebra una setmana més tard que a la resta de pobles, de manera que moltes comparses repeteixen participació a Martorelles. De la Setmana Santa, a banda de la Cantada de Caramelles, la processó del silenci, de tradició catalana, i la desfilada dels Armats són els moments que treuen més gent al carrer.

La segona tipologia d'activitats, fa referència al calendari exclusivament local. Dins d'aquest, hi ha una sèrie d'activitats de les entitats que es repeteixen anualment i que s'han configurat com una cita anual fixa. Entre aquestes cal destacar les que tenen a veure amb la dansa, ja que a Martorelles hi ha una gran tradició d'aquesta expressió. De fet en dues de les entitats històriques, l'element principal i definitori de la seva activitat és la dansa, ja sigui el Ball de Gitanes o la Sardana.

Una de les característiques d'aquest calendari és que l'activitat es rebaixa en mesos de calor, deixant l'agost desert d'activitats tot esperant **la Festa Major de principis de Setembre, que cada any dona el tret de sortida al nou curs.** La Festa Major té una estructura força clàssica, sense elements de tradició local que la diferenciï d'altres. Acostuma a durar quatre dies, durant els quals es fan activitats com els balls a l'Envelat, on encara s'hi poden llogar els típics "palcos", les cercaviles, exposicions i diverses actuacions dirigides a diferents tipus de públic. Els últims anys s'ha procurat diversificar els espais, ja que tradicionalment tota l'activitat es feia entorn a Carrancà i l'Envelat. Així, la celebració de concerts de grups locals per a joves al polígon industrial

ha suposat una aposta per arribar a un públic que abans no participava de la festa i per usar noves zones del municipi.

Durant la Festa Major gairebé totes les entitats organitzen una o altra activitat, com es pot veure a la Taula 2.6. Una participació que es basa en una relació bilateral entre l'entitat i l'Ajuntament, que organitza, coordina i situa cada activitat en el programa i l'espai pertinent. No hi ha una Comissió de Festes o similar que vetlli per unificar el discurs i la coherència de l'activitat programada durant la Festa Major. Una Comissió que també podria funcionar com a element coordinador i generador de participació ciutadana més enllà de les persones vinculades a les entitats.

Taula 2.6. Activitats de Festa Major que organitzen o on col·laboren les entitats

Activitat	Entitat
Mercat Greco - Romà	Joventut Sardanista
Audició de Sardanes de 11 de Setembre	Joventut Sardanista
Festival Flamenc	Unión Cultural Andaluza
Ballada Gegantera	Ball de Gitanes
Ballada de Colles i Trabucaires	Ball de Gitanes
"Els Diables van al Foc"	Grup de Diables Llamps i Trons
Tracada de Festa Major	Grup de Diables Llamps i Trons
Cursa Nocturna per pistes	Grup de Diables Llamps i Trons
Cantada d'Havaneres i Rom Cremat	Escola Orfeònica
Xocolatada	AV. Can Sunyer
Exposició	Agrupació fotogràfica
Cercavila	Colla Musical de Cornetes i Tambors

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament

Abans de concloure aquesta anàlisi de l'oferta cultural, cal fer un parell de consideracions que tenen a veure amb la tipologia d'oferta que hi ha a Martorelles. La primera és que la gran majoria d'activitats, en ser organitzades o comptar amb la col·laboració de les entitats, tenen unes característiques determinades: les persones vinculades d'alguna manera a les entitats organitzadores participen obertament de l'activitat mentre que les que no s'hi senten vinculades no ho fan de la mateixa manera, posant de manifest la manca d'una reflexió oberta sobre els models, la programació i els públics als que es vol arribar.

Per acabar aquest apartat, s'ha de fer referència al fet que **l'Ajuntament està mirant de tirar endavant algunes iniciatives de programació cultural que van més enllà d'aquest calendari festiu i que prova d'arribar a nous públics**. Cal destacar en aquest sentit la feina que es realitza des de la Biblioteca, però també el cicle de "Cinema a la fresca" o el nou cicle de "Música al Carrer".

2.3.3. La formació i la creació, aspectes a desenvolupar

La formació i creació artística són dos dels aspectes de la cultura de Martorelles on resta més camí per córrer. Mai no s'ha realitzat una tasca intencionada de cara a afavorir aquests tipus d'activitat. Tot i això, és en la disciplina de la música on es pot

veure més feina feta, essent l'Escola de Música l'espai de referència. Es tracta d'una escola privada amb una oferta de cursos limitada, donada la reduïda dimensió de l'escola.

La creació es troba en diferent situació depenent de la disciplina a què es dirigeixi la mirada. Pel que fa a arts escèniques només es pot considerar l'activitat d'algunes entitats, orientada a la recuperació, manteniment i millora de la cultura tradicional.

Quant a les arts visuals la mancança més important rau en els espais d'exposició. Tot i que hi ha gent que es dedica de manera més o menys professional a la creació plàstica i visual, la seva obra no és prou coneguda pels seus conciutadans. Aquí cal fer l'excepció del cas de l'escultor Ricard Mira i la ceramista Pepi Montesinos, que amb una certa periodicitat organitzen exposicions de la seva obra al local de l'Escola Orfeònica. Gairebé tota l'activitat entorn a la literatura passa per la iniciativa de la Biblioteca Municipal, vinculada al foment de la lectura. L'activitat que fomenta la creació literària és el Concurs Literari Montserrat Roig, que tot i estar promogut per una entitat local, l'Associació Progressista de Dones, no té una repercussió important a nivell local, ja que les persones participants acostumen a ser de fora de Martorelles.

Pel que fa a la música, La Masia de Carrancà, on s'han anat instal·lant grups de música els últims anys, s'ha convertit en un centre de creació. Allà hi assagen com a mínim vuit grups de música, bàsicament d'estil rock i punk, i també hi ha una sala dedicada a la música electrònica. **Carrancà s'ha convertit en un espai de referència per a força joves vinculats a aquests grups de música.** Tot i que s'ha mirat d'arribar a un major nivell de coordinació entre els grups amb la creació de l'Associació Carrancà-Rock, la veritat és que cada grup funciona de forma independent dels altres.

2.3.4. La comunicació i la projecció, assignatures pendents

El tema de la comunicació ha estat un dels aspectes que s'ha millorat els últims anys a Martorelles. L'aparició de la revista "El Mirall", que es publica bimensualment, ha estat l'element clau per poder fer aquesta afirmació. La Regidoria de Cultura, conjuntament amb la de Participació Ciutadana, és la responsable de la seva coordinació.

"El Mirall" és una revista que pretén complir diversos objectius. D'una banda vol ser una eina de comunicació entre l'Ajuntament i la ciutadania. De l'altra, un espai obert a l'aportació de col·laboradors i entitats, un espai per al debat ciutadà. La publicació, que és de molt bona qualitat, es reparteix per tal que arribi a totes les cases de Martorelles.

Tot i el pas endavant que ha suposat la seva aparició hi ha alguns aspectes millorables que farien de "El Mirall" una eina més útil per a la comunicació des d'una perspectiva dels continguts culturals. En primer lloc, cal tenir present que l'estructura de redacció de "El Mirall" està formada per persones voluntàries. Un fet que si bé de principi denotava una voluntat d'obrir la publicació a la participació ciutadana, ha provocat que els efectius anessin disminuint amb el temps, quedant pocs col·laboradors que a base de molta feina aconsegueixen l'objectiu d'anar publicant números cada dos mesos.

Un altre aspecte és la poca vinculació de les entitats. Tot i que de principi es va proposar que hi hagués espai per tal que les entitats poguessin explicar i anunciar les seves activitats, això no s'ha produït.

No hi ha a Martorelles cap altra publicació que aparegui amb periodicitat a part de l'agenda d'activitats de la biblioteca. Quan s'organitzen activitats apareixen en tríptics i cartells, que tenen pocs espais on col·locar-se perquè el poble no té nuclis importants de referència. Per tant, **la informació de les activitats culturals o d'altres tipologies no arriba de forma sistemàtica a totes les cases**, de manera que es fa difícil determinar si algunes activitats que no tenen èxit de públic és per manca d'interès o per manca d'informació. Així, si es tingués la garantia que la informació ha arribat es podrien fer anàlisis més concloents respecte a la tipologia d'activitat a programar o sobre si les demandes de la ciutadania requereixen canvis en les característiques de les activitats organitzades pels diferents agents culturals.

L'existència de mitjans de comunicació locals és un element determinant a l'hora de potenciar el sentiment de pertinença i l'arrelament de les persones que viuen en un Municipi. "El Mirall" encara no s'ha convertit en un referent clar per a la creació d'opinió de caràcter local. Tot i així, ha aconseguit una periodicitat, i ha obert un camí sobre el qual cal anar construint aquesta consciència de pertànyer a un poble tot consolidant una identitat local.

Respecte a la comunicació també cal fer una especial referència a la poca importància que s'ha donat als mitjans telemàtics. Molts continguts del web de l'Ajuntament no estan actualitzats, de manera que no es presenta com una font d'informació massa fiable. Tampoc existeix un llistat d'adreces electròniques de persones que pugin estar interessades a rebre informació municipal o cultural via internet.

Quant a la projecció, i seguint els raonaments anteriors, cal fer una primera apreciació: **Martorelles no compta amb cap element patrimonial o històric que es visqui com un fet identitari en clau local.** De fet la història de Martorelles hi té molt a veure, ja que el nucli històric, Santa Maria de Martorelles, fou qui demanà de independitzar-se del nucli format més cap a la plana l'any 1929. D'aquesta manera, es defineix Martorelles com un poble jove, amb pocs anys d'història i sense elements patrimonials destacables més enllà de les masies com la de Carrancà.

Aquesta manca d'elements d'identitat clarament locals té dues traduccions. Mirant cap a l'interior del poble, fa que hi hagi pocs elements de memòria històrica col·lectiva que facin de la pertinença un orgull per als veïns i veïnes del municipi. I, mirant cap enfora suposa una manca d'una imatge a exportar o projectar.

La projecció exterior no ha estat mai una prioritat en l'agenda política de Martorelles. Una projecció que aquí no s'analitza des del punt de vista del màrqueting sinó des de la capacitat de generar i sumar-se a sinergies d'un àmbit supra-municipal. Les entitats de cultura tradicional i popular sí que tenen relacions i intercanvis culturals amb entitats d'altres municipis de la comarca i de Catalunya, formant part de xarxes molt determinades.

2.4. SÍNTESI DE DIAGNÒSTIC

2.4.1. Anàlisi Externa

Amenaces

La situació geogràfica dificulta que Martorelles pugui desenvolupar estratègies pròpies no vinculades de manera dependent amb l'entorn. La situació en un punt estratègic de connexió amb eixos viaris centrals de la xarxa catalana té efectes sobre l'estructura urbana, econòmica i social de Martorelles. De manera que hi ha aspectes més vinculats a factors externs que no interns i que per tant no responen a una aposta local. Per exemple, el desenvolupament del gran polígon industrial, o la proliferació de centres comercials i lúdics per tot el Vallès que provoca que es vagi a consumir fora de Martorelles.

Hi ha greus dificultats de mobilitat exterior i interior si no és amb vehicle privat. L'orografia de Martorelles i la manca d'una bona xarxa de transport públic, intern i de connexió amb l'estació de ferrocarril fa que una part de la població pugui tenir una certa sensació d'aïllament. Aquest fet pot ser cada cop més greu donada la tendència d'envelliment de la població, ja que són les persones grans les que tenen més problemes de mobilitat.

La continuïtat urbana amb Sant Fost de Campsentelles fa incrementar la sensació de disgregació urbana de Martorelles, ja que el municipi veí ha apostat per la ocupació extensiva del sòl, sense tenir un nucli urbà definit com a espai de relació. En aquest sentit, tota aposta que fan els dos municipis fronterers té efectes directes sobre l'altre. De fet els seus habitants comparteixen serveis, com és el cas de l'I.E.S. Alba del Vallès el centre de secundària de Sant Fost, de referència també per a Martorelles.

El nivell d'instrucció de la població de Martorelles se situa per sota de la mitjana catalana. Martorelles va transformar-se de poble rural a industrial, i ho va fer seguint el model de desenvolupament de bona part de la indústria catalana, que els anys 60 i 70 atraïa a població de la resta de la península. Un model basat en la mà d'obra barata, amb treballadors i treballadores que no necessitaven formació per a fer les feines a les fàbriques. Una herència d'aquest model és aquest baix nivell d'instrucció, que de fet va canviant amb les generacions més joves.

Martorelles no compta amb cap element clar de centralitat i projecció. No té cap característica que li doni una imatge que defineixi la seva personalitat com a poble i que funcioni com a targeta de presentació. Aquest fet i una idiosincràsia més aviat de poble tancat fan que Martorelles no s'hagi ubicat com a nòdul important dins les diferents xarxes culturals que hi ha al país.

Oportunitats

Martorelles ha quedat preservat del fenomen d'expulsió de població que s'ha produït des del centre de l'Àrea Metropolitana cap a entorns propers. Ja sigui per la barrera natural de la Serralada de Marina o per la poca extensió del terme

municipal, el fet és que Martorelles no ha patit l'agressió urbanística que altres municipis similars sí que han patit.

L'entorn de petits municipis amb característiques similars i centre a Mollet presenta un escenari propici a l'establiment d'aliances i estratègies conjuntes. Aquests municipis de l'entorn de Mollet tenen totes característiques comunes, de manera que també tindran reptes i necessitats similars. L'aliança en lloc de la competència entre ells, en alguns aspectes pot aportar beneficis importants per a tots els seus habitants.

La bona connectivitat per carretera fa que els habitants de Martorelles tinguin molts serveis a l'abast. Martorelles s'ha situat en la mateixa dialèctica que molts municipis semblants: al ser un municipi petit, hi ha una sèrie de serveis que no pot oferir, però la proximitat amb d'altres municipis més grans fa que quedin coberts, mentre que sí que pot oferir la idea de viure en un poble tranquil i dimensionat, en un entorn metropolità.

El desenvolupament del polígon industrial fa que molta població de Martorelles no hagi de desplaçar-se fora del poble per anar a treballar. Un 48,44% de la població activa de Martorelles està ocupada en el sector industrial. D'aquesta manera, té un alt grau d'autosuficiència.

Martorelles compta amb una estructura urbana de tres terços: urbana, industrial i natural, que es presenten de manera equilibrada. Per tant, a Martorelles s'hi pot viure, treballar i gaudir de l'entorn, un fet que no es pot dir de tots els pobles, ja que la pressió immobiliària ha acabat amb entorns naturals i ha transformat molts terrenys industrials.

L'experiència positiva de la immigració espanyola pot orientar les mesures a prendre amb processos migratoris actuals. Tot i que la migració estrangera té poc pes al municipi i característiques molt diferents a la dels anys 60 i 70, Martorelles té molta experiència en la integració de persones novingudes (un 30% de la població prové de la resta de l'Estat).

2.4.2. Anàlisi Interna

Debilitats

Martorelles no compta amb cap element patrimonial o històric que es visqui com un fet identitari en clau local. La història de Martorelles i la seva separació amb Santa Maria, ha portat a que no es tingui cap edifici, fet històric o esdeveniment que aporti un primer imatge del que és Martorelles. Un fet que no és negatiu en sí, però que dificulta la definició d'una identitat clara.

No hi ha hagut una planificació ni una priorització de la política cultural. La política cultural s'ha basat tradicionalment a Martorelles en el suport a les entitats. Fins avui no s'ha fet una reflexió oberta als diferents agents per tal de treballar planificadament. A més des de l'Ajuntament s'han prioritzat inversions en altres àmbits, com l'esportiu, de manera que no s'ha invertit en equipaments culturals.

L'estat de la majoria d'edificis amb usos culturals és molt deficient. Martorelles compta amb una important quantitat d'espais i edificis de titularitat pública que a través de cessions a entitats o des de la gestió municipal directa es dediquen a la cultura. Ara bé l'estat de les instal·lacions en tots els casos és més que millorable.

No hi ha cap equipament que sigui una referència per la vida cultural de Martorelles. Els dos equipaments que funcionen, a part dels cedits, són l'Envelat i la Biblioteca Montserrat Roig. El primer és un espai amb molta cabuda, de manera que si s'hi fan activitats de mitjà o petit format dona la sensació de molt poca gent. A més a l'estiu, al no estar climatitzat, es torna un espai gairebé inservible. La Biblioteca, a més d'unes instal·lacions antigues i unes dimensions reduïdes, té el problema de la seva mala ubicació.

L'entorn de Carrancà no ha disposat d'un projecte global per a tot el complex. La masia de Carrancà i els edificis de l'entorn es presenten com uns espais amb altíssimes potencialitats. El fet d'haver-hi encabit serveis municipals i entitats segons han anat sorgint les necessitats dificultarà operacions integrals futures.

Els espais cedits a les entitats estan excessivament patrimonialitzats. Tot i que en principi sembla correcte el fet d'anar cedint espais a les entitats que ho necessiten aquesta pràctica suposa un doble risc: d'una banda, provoca que quan la demanda d'espais supera la dels espais disponibles hi hagi problemes de repartiment equitatiu, i de l'altra, que les entitats que ocupen durant anys continuadament un espai poden acabar pensant que tenen més drets que d'altres a ocupar-lo, i en poden fer una gestió privativa.

Manquen espais de reflexió i participació en la política cultural. Els mecanismes de participació amb què vehicular propostes o inquietuds no estan del tot clars, tant per a la ciutadania en general com per a les entitats. Aquestes últimes tenen una relació bilateral i en certa mesura clientelar amb l'administració. No hi ha espais d'intercanvi, relació i coordinació de les entitats.

Hi ha molt poca oferta formativa en disciplines artístiques. L'oferta formativa més estructurada que hi ha és l'Escola de Música, de gestió privada. De manera que si algú vol aprendre alguna disciplina, i a més amb algun tipus de subvenció pública, ha d'anar a buscar ofertes fora de Martorelles.

La informació de les activitats culturals no arriba de forma sistemàtica a totes les cases. Tot i que amb la publicació de "El Mirall" s'ha millorat força la comunicació al municipi, la veritat és que la informació sobre les activitats que organitza l'Ajuntament o les entitats no es difon de la millor manera. En aquest sentit, cal fer un especial esment a la manca d'ús de les possibilitats comunicatives que ofereixen les noves tecnologies.

Fortaleses

Martorelles compta amb un potent teixit associatiu. Les entitats de Martorelles han estat un pilar de la seva cohesió social. A més de l'activitat que els és pròpia organitzen bona part dels esdeveniments relacionats amb el calendari festiu, referent central de la vida festiva i cultural del municipi.

L'Ajuntament de Martorelles disposa d'una quantitat important d'edificis de titularitat pública on desenvolupar projectes culturals. Des de la masia de Carrancà, fins al Sindicat Agrícola, passant per les antigues escoles, Martorelles ha anat acumulant molts edificis que poden tenir un ús cultural en el futur. Una situació molt positiva, ja que les inversions no hauran de passar per l'adquisició sinó per l'adequació dels espais.

La Biblioteca Montserrat Roig ha anat incrementant el nombre d'usuaris. Gràcies a una política de programació continuada d'activitats, la biblioteca ha aconseguit incrementar de manera considerable el seu nombre d'usuaris. Aquest fet té la lectura positiva que, tot i les limitacions descrites de la biblioteca, quan es fa una bona oferta d'activitats interessants una part dels habitants de Martorelles responen.

Martorelles disposa d'espais exteriors adequats per a programar-hi activitats artístiques. La plaça El·líptica de Can Sunyer és un espai privilegiat per a fer-hi activitats culturals quan fa bon temps. El Pessebre Vivent ha trobat una bona ubicació als Pins d'en Rabasa per fer-hi anualment la seva representació. A més els entorns de Carrancà també són un bon espai.

La Festa Major està consolidada i ben valorada pels habitants de Martorelles. Durant la Festa Major participa molta part de la població en l'organització o gaudi de les activitats. A més, amb la programació de noves activitats que busquen nous públics s'està mirant que ningú quedi fora d'aquest moment àlgid d'activitat al municipi.

S'han començat iniciatives de programació pròpia per part de l'Ajuntament. Des de la Regidoria de Cultura s'ha iniciat una política, encara tímidament, de programació pròpia d'activitats. Al "Cinema a la fresca" s'hi ha unit el cicle de "Música al Carrer". Una oferta clarament cultural pot esdevenir molt enriquidora donat que el referent més clar d'activitat és el calendari festiu, i d'aquesta manera serà possible arribar a nous públics.

Carrancà s'ha convertit en un espai de referència per a força joves vinculats als grups de música. A partir de nuclis de creació, com el que s'ha anat formant a Carrancà es poden construir nous projectes de futur, aprofitant-ne les sinergies creades. El fet que hi hagi tants grups que assagen a la masia, i que a més sigui gent jove, pot portar a que iniciatives com Carrancà-Rock puguin consolidar-se i aportar força coses a la vida cultural de Martorelles.

L'aparició de "El Mirall" ha suposat un pas endavant en la comunicació municipal. Hi ha una sèrie d'aspectes a millorar en quant a la comunicació de continguts culturals, però "El Mirall", de mica en mica, s'està consolidant com a referent de la realitat local. Tot i així caldrà aprofundir en el camí encetat de manera que es millori l'agilitat amb la que la informació arriba a les llars.

3. ESTRATÈGIA

3.1. ELS REPTES DE FUTUR DE MARTORELLES

Tot i que a Martorelles no es detecten canvis molt importants en l'estructura social i urbana els últims anys, sí que es troba influenciada per un entorn metropolità i per canvis d'hàbits socials que configuren nous models de comportament i de relació entre persones i territori. Uns canvis que afecten l'anàlisi de la realitat i que, per tant, proposen nous reptes als que caldrà anar donant resposta.

La definició dels reptes de futur de Martorelles a nivell general permeten detectar en quins espais la cultura pot aportar més al desenvolupament del municipi. La cultura apareix, doncs, com un àmbit des del qual es poden aportar respostes a les necessitats que té Martorelles, com un element articulador d'estratègies a seguir per tal d'avançar cap a millores en la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes del municipi. Els dos reptes plantejats aquí tenen una clara relació entre ells, ja que és necessari afrontar-los conjuntament, de manera que un alimenta l'altre:

3.1.1. La millora de la cohesió social

La realitat orogràfica de Martorelles dibuixa un poble amb un alt grau de disgregació i sense espais relacionals de referència. Això fa que un dels perills més importants que afronta el municipi sigui la dificultat de mantenir o millorar els nivells de cohesió social. En municipis de les dimensions de Martorelles, la cohesió social acostuma a tenir una clara relació amb el manteniment d'una idiosincràsia pròpia, d'una identitat col·lectiva que prové d'elements característics de la manera de fer i de ser d'un poble i els seus habitants.

Aquesta cohesió és un aspecte central en la valoració de la qualitat de vida en aquest tipus de municipis. Malgrat que el calendari festiu té una importància cabdal, Martorelles presenta nivells baixos de cohesió i una població poc arrelada al territori i a les xarxes socials i associatives que hi operen.

3.1.2. La definició de la identitat de Martorelles

La manca d'una història pròpia (provocada per la separació amb el nucli històric de Santa Maria) i de referents col·lectius fa que alhora de construir la identitat de Martorelles es parteixi d'uns fonaments dèbils. La definició de la identitat, que es fa amb el treball col·lectiu, és el que pot comportar una millora en l'orgull de "sentir-se de Martorelles". Sentir l'orgull d'un poble viu, cohesionat, amb activitat ciutadana i situat en la xarxa de municipis de l'entorn. Des d'aquest orgull, recolzat en un fort sentiment de pertinença dels ciutadans i ciutadanes de Martorelles, el municipi guanyaria en cohesió i tindria més capacitat d'aportar elements positius a la xarxa de municipis del seu entorn més immediat. Una aportació important a l'articulació d'una xarxa en la que cada municipi hi ha de sumar la seva identitat, la seva capacitat, de manera que els nodes d'aquesta estiguin cada cop més dibuixats i gaudeixin de major significació.

3.2. ELS OBJECTIUS

- Articular, des de l'àmbit de la cultura, espais de relació, veïnatge i convivència.
- Reforçar el vincle de la ciutadania amb la història, l'entorn i l'activitat festiva i cultural de Martorelles.
- Situar la cultura com a element central i estructurador del desenvolupament col·lectiu de Martorelles.

Aquests tres objectius generals expressen unes voluntats sobre les quals es desenvoluparan els projectes proposats. Tot seguit es proposen un seguit d'actuacions que no són la garantia de l'assoliment dels objectius però sí que apunten possibilitats sobre les quals avançar de cara a la seva consecució. Per a cadascun dels objectius generals es defineixen objectius específics que donen una dimensió més operativa i avaluable a les accions proposades.

Finalment, és recomanable definir un sistema d'avaluació anual de les propostes i del nivell d'acompliment dels objectius. Un sistema que ha de servir perquè tant l'Ajuntament com tots els agents de la cultura de Martorelles, puguin revisar i renovar el Pla, de manera que aquest esdevingui una eina útil, àgil i que perduri en el temps.

Objectiu general 1:

Articular, des de l'àmbit de la cultura, espais de relació, veïnatge i convivència

En un poble, on els principals reptes tenen a veure amb la cohesió i la identitat, una de les principals tasques a desenvolupar és un treball continuat amb les entitats, la creació de nous espais relacionals, i ordenar i prioritzar les actuacions en els equipaments. L'articulació d'aquests elements és fonamental perquè hi hagi el substrat necessari per incrementar la cohesió social, donant peu a nous espais de relació, de fer comunitat i d'intercanvi i coneixement mutu.

La planificació esdevé una eina bàsica per fomentar i valorar els espais físics o espais de participació cultural que ja existeixen i sobre els que cal partir en l'estratègia de futur. D'altra banda, cal posar la mirada en l'horitzó final al qual es vol arribar.

Per tant els àmbits de treball sobre els quals es defineixen les propostes dins aquest objectiu general són: l'articulació d'espais de participació cultural, la millora de la comunicació, i l'adequació i millora dels equipaments culturals. Amb actuacions en cadascun dels àmbits s'ha de poder anar dibuixant un poble cada cop més cohesionat, que conviu i valora la idea de col·lectivitat, de veïnatge.

Objectiu específic 1.1:

Reforçar els espais de participació cultural

El teixit associatiu de Martorelles és ric i divers, i ha estat i és el pal de paller de la cultura del poble durant molt de temps. Per situar la cultura com a element central i estructurador de la vida social i cívica del poble la primera cosa que cal fer és reforçar els principals articuladors d'aquesta realitat. Cal partir d'allò que ja funciona, avançar en la seva consolidació i valorar-ne la tasca desenvolupada. A partir d'aquí es tracta d'anar sumant nodes a la xarxa, innovar en la seva concepció i obrir-se a noves expressions. En aquest sentit, una bona manera per avançar en una major vinculació de la població en general a l'activitat cultural del poble és a través de l'activitat dirigida al públic infantil.

Propostes:

- **Publicació d'una guia amb informació sobre les entitats i activitats culturals que hi ha al poble.**

Realitzar una publicació senzilla, que es pugui renovar amb facilitat, en la qual hi hagi un llistat i una breu definició del catàleg d'entitats i recursos culturals que hi ha al municipi. Aquesta és una eina que es pot repartir de forma extensiva, en un primer moment, però després es pot utilitzar per entregar-la a les persones nouvingudes en el moment que s'empadronen.

- **Reforç del treball en xarxa entre les entitats.**

Cal iniciar noves dinàmiques de treball i col·laboració entre entitats per trencar amb certes dinàmiques endogàmiques que existeixen. Cal reforçar el que ja existeix i a l'hora trobar la manera per donar un nou impuls, dinamitzar, interaccionar les noves formes de treball associatiu.

- **Nou impuls de promoció de les activitats: el suport i la cooperació.**

Sense desentendre's de la tasca que es porta desenvolupant fins a dia d'avui des del món associatiu, es proposa l'articulació d'una estratègia amb l'objectiu d'incrementar la participació en les activitats programades per les entitats. Es tracta que col·lectivament es defineixin quines experiències poden servir a totes les entitats per apropar més l'activitat associativa a la resta de població.

- **Elaboració d'una programació dirigida al públic familiar.**

El treball amb públic infantil i familiar s'ha mostrat com una bona forma d'avançar en la línia de la cohesió i la integració. Per tant, es proposa fer un treball específic que prioritzi les propostes dirigides als més joves, aprofitant que els espais relacionals creats entorn els diferents centres educatius i activitats de lleure infantil i festives, ja que es mostren com el millor lloc per a l'intercanvi i coneixement mutu tant entre els infants com entre els seus pares i mares. Cal interioritzar, tant a l'Ajuntament com a les entitats, la tendència a programar activitats orientades al públic familiar. Com que els recursos són

escassos, cal prioritzar la programació per a públic infantil perquè centrar els esforços en els més joves és una manera d'apostar estratègicament de cara al futur.

Objectiu específic 1.2:

Consolidar eines de comunicació locals

La consolidació d'eines de comunicació locals és una molt bona aportació a la millora de la cohesió social i la interiorització d'una identitat col·lectiva. Tan important és el dinamisme cultural del poble com que arribi la informació de l'activitat que es fa a tot el públic potencial. Una tasca a afrontar en aquest sentit, és arribar a nous públics, d'una manera atractiva, vinculant-los a la realitat col·lectiva, a l'oferta cultural i associativa del poble.

Propostes:

- **Potenciació de "El Mirall" com a eina de comunicació interior**

Tot i que ha estat a base de molts esforços de voluntaris "El Mirall" s'ha consolidat com a eina de comunicació de l'Ajuntament amb els ciutadans i ciutadanes. Ara cal fer una pas endavant, un pas cap a millora del mitjà, que ha de venir acompanyada d'un acostament a la realitat social, cívica i cultural de Martorelles. De manera que les entitats tinguin un pes més important en la revista, i que serveixi també com a agenda d'activitats i mitjà d'expressió de les inquietuds ciutadanes. Cal doncs, reforçar la vinculació de "El Mirall" amb la realitat municipal.

- **Creació d'una base de dades per al *mailing online*, i explotació de totes les possibilitats que ofereix el web**

En un primer moment cal actualitzar els continguts del web municipal. A partir d'aquí, crear una dinàmica d'utilització de les noves tecnologies com a eina de comunicació entre ciutadans i entre aquests i l'Ajuntament. Per exemple, es proposa crear una base de dades o un llistat de persones que estiguin interessades en les activitats culturals de manera que se'ls pugui enviar correus electrònics o missatges de text telefònics que els recordin les activitats de l'agenda.

Objectiu específic 1.3:

Adequar i millorar els equipaments culturals

Martorelles disposa de força espais de titularitat municipal susceptibles a ser usats per a desenvolupar-hi activitats i serveis de caràcter cultural. Molts d'aquests espais ja estan sent utilitzats per entitats culturals, per a assaigs de grups de música, o per a diversos serveis municipals. La majoria però, tenen les instal·lacions en una situació

força greu de deteriorament. Tot i això la mirada de cara al futur és esperançadora, en el sentit que ja es té el patrimoni, i que només cal anar adequant cadascun dels espais als seus usos.

Cal doncs, fer una bona planificació i un bon dibuix final dels equipaments que necessita Martorelles. Un dibuix final que guii en les passes a seguir a curt i llarg termini, de manera que tota nova inversió tingui sentit en un horitzó final. Precisament, per tal de treballar amb aquest doble horitzó temporal es proposa una doble tasca de millora i adequació dels espais existents, i de dotació en nous equipaments culturals.

Per tant, les primeres actuacions en matèria d'equipaments que s'han d'anar fent els propers anys són l'adequació dels espais als seus usos presents i futurs. Com ja s'ha avançat, i s'apuntava al diagnòstic del Pla, hi ha molts espais de titularitat municipal que tenen les instal·lacions en mal estat. Moltes vegades no es tracta de necessitat de grans inversions, sinó d'un mínim condicionament per al desenvolupament normalitzat de les activitats. D'altra banda, el diagnòstic també parlava d'un aspecte negatiu, com és l'excessiva patrimonialització d'alguns espais, que cal anar corregint.

La posada en funcionament de nous equipaments culturals ha de suposar un salt qualitatiu important en les possibilitats de la política cultural del municipi. En aquest sentit, es pot començar amb un espai més petit (Kambra) de manera que es creï un nucli important d'activitat, i a la llarga aconseguir desenvolupar un gran projecte a la masia de Carrancà.

Un altre aspecte a destacar de cara a aquesta planificació és que els equipaments han de permetre la creació d'espais de referència cívica i social que tant necessita Martorelles. Per tant, és molt important que els diferents equipaments contribueixin a articular la vida associativa i cultural, apostant d'aquesta manera pels serveis de proximitat tan necessaris per a la millora de la cohesió social.

Finalment, cal aclarir que l'Ajuntament de Martorelles, com tots els ajuntaments, té una capacitat d'inversió limitada, i que per anar desenvolupant aquest objectiu cal fer una bona planificació d'inversions i aconseguir el recolzament econòmic d'altres administracions.

Propostes:

- **Adequació de la Biblioteca Montserrat Roig**

Per tal d'integrar-la a la Xarxa de Biblioteques, el Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona està estudiant un projecte de remodelació de l'actual Biblioteca Municipal Montserrat Roig. Amb aquest projecte se solucionarà en bona mesura els problemes detectats en el diagnòstic d'aquest Pla com la millora i aprofitament de l'espai, o l'antiguitat de les instal·lacions. El que evidentment no se soluciona és la mala ubicació dins el municipi. Tot i així, i amb la voluntat d'anar creant xarxa, de ben segur que la millora del servei provocarà que la Biblioteca se situï com un autèntic referent en la vida cultural de Martorelles, ja que passarà a ser un servei modern i adequat als nous models de biblioteca que tan bons resultats estan donant. Aquesta intervenció

és puntual i ha de ser un primer pas per construir un servei integrat de biblioteca i arxiu.

- **Millora en la política de cessió d'espais a les entitats**

Actualment, hi ha una sèrie d'espais, a més dels de Carrancà, que estan cedits a entitats. És el cas de l'Edifici Montserrat, el de l'antiga biblioteca, els Casals d'Avis i del de l'Associació de Veïns de Can Sunyer. Aquí no es posa en dubte que aquests equipaments hagin de complir aquesta funció i se cedeixin a les entitats. Ara bé, el que cal clarificar, per evitar conflictes futurs, és amb quin criteri es fan aquestes cessions, de manera que el recolzament que les entitats reben de l'Ajuntament sigui també equitatiu en aquest aspecte. En aquest sentit, es proposa la signatura de convenis entre entitats i Ajuntament, de manera que hi hagi un compromís mutu, per una banda de mantenir el bon estat de les instal·lacions, i de l'altra, de desenvolupar una activitat cultural profitosa per al poble.

- **Ús cultural de més espais de Martorelles**

L'aposta per la centralitat de la cultura i per fer de la cultura un element clau en l'articulació d'espais relacionals de Martorelles té una clara traducció territorial. En aquest sentit, es proposa fer una mirada cultural als espais que hi ha a Martorelles, i s'apunten les següents possibilitats:

- La realització d'una prova pilot de Biblioteca d'estiu a la Piscina Municipal (biblio-piscina), on es concentra molta població infantil i juvenil durant aquesta estació; seguint les experiències com la biblio-piscina o la biblio-platja, desenvolupades a altres municipis.
- L'aprofitament de la plaça El·líptica de cara a la programació d'activitats durant el bon temps. Desenvolupar-hi algun programa d'actes estable més enllà del cinema a la fresca.
- Analitzar la possibilitat d'utilitzar el Pavelló esportiu per realitzar-hi activitats culturals que necessiten força espai. Estudiar si aquesta és una bona alternativa de futur a l'envelat.
- A través d'una major vinculació de la política cultural i educativa potenciar la vessant cultural dels CEIP, obrint-los a usos culturals del municipi.

- **La Kambra**

Des de l'entitat "Ateneu cultural" s'ha treballat una proposta per tal de fer de l'antic edifici del Sindicat Agrícola la seu d'un nou equipament anomenat *La Kambra*. Es tracta d'un espai de dimensions limitades, que vol acollir tot tipus d'expressions culturals que es puguin produir a Martorelles i el seu entorn. La idea és la recuperació d'un nucli, un espai de trobada obert a tot el poble on les inquietuds culturals trobin espai per a ser vehiculades. Es preveu que en aquest espai hi hagi un servei de bar que funcioni com a espai de trobada i de relació. A partir d'aquí es pretén programar-hi activitat cultural de manera regular intentant arribar a un públic ampli i heterogeni. El que cal és evitar que aquest

sigui un espai per un sector de població i que tothom el visqui com un espai propi, obert a tot tipus de propostes, tot i que ha de mantenir una certa coherència en la seva oferta. Cal ser previnguts i evitar una patrimonialització de l'espai amb una gestió oberta i arrelada a la realitat cultural del poble.

- **Inici dels estudis tècnics i elaboració d'un Pla d'usos per al futur centre cultural de Carrancà**

La Masia de Carrancà, i tot el seu entorn, és l'espai que està cridat a ser la referència de la vida associativa i cultural de Martorelles. Les potencialitats de l'espai i del seu entorn són molt grans, de manera que caldrà fer un estudi en profunditat de les possibilitats que ofereix. No és tasca d'aquest Pla d'Acció Cultural fer un dibuix definitiu del que ha de ser Carrancà, ja que el projecte es mereix un treball exhaustiu i específic, amb la participació de tots els agents culturals, per tal de definir-ne un Pla d'usos, que tingui en compte el conjunt de necessitats generals i els altres equipaments disponibles, així com els recursos municipals. En qualsevol cas el que sí que es fa en aquest Pla és afirmar que l'aposta estratègica de futur, amb coherència amb tot el que s'ha exposat, és fer de Carrancà un centre cultural ajustat a les necessitats del poble. Un espai que ha de comptar amb una sala dotada de polivalència que pugui albergar tot tipus d'expressions culturals. L'equipament haurà d'actuar de catalitzador de les diferents iniciatives i propostes entorn a la cultura que es puguin fer i ha de comptar amb un projecte de gestió que afavoreixi una major projecció de l'activitat cultural de Martorelles en el seu entorn immediat. Carrancà però, no ha de ser un element que ofegui les iniciatives que hagin anat sorgint durant els anys que encara trigarà en fer-se realitat. Per tant, els avenços i la consolidació de projectes com el de la Biblioteca reformada o de l'activitat que es pugui haver generat a la Kambra, no s'han de posar en perill amb el projecte de Carrancà sinó que s'han de sumar a l'objectiu final de l'articulació d'un conjunt d'equipaments culturals que ajudi a millorar la cohesió social i la qualitat de vida a Martorelles.

Objectiu general 2

Reforçar el vincle de la ciutadania amb la història, l'entorn i l'activitat festiva i cultural de Martorelles

La cohesió social es fonamenta en la idea de col·lectivitat i de respecte i reconeixement de la diversitat. Per tant, en la confiança i complicitat que suposa la coneixença mútua entre les persones i en el coneixement i valoració del territori, la identitat i la memòria històrica. Per tant per avançar cap a un model social cohesionat és tan important la relació entre la ciutadania, com la vinculació amb el medi, l'arrelament a un entorn físic i social determinat.

Reforçar aquest vincle respon al doble repte de la identitat i la cohesió. No es pot esperar que la ciutadania es reconegui com a part d'una col·lectivitat si no en coneix l'espai físic i simbòlic en el que es fonamenta la seva identitat. Per tant, la doble tasca, a desenvolupar en aquest sentit té a veure amb el coneixement de l'entorn i amb la

participació col·lectiva en les manifestacions culturals vinculades a la identitat del municipi.

Objectiu específic 2.1

Fomentar el coneixement de la història i l'entorn de Martorelles

El coneixement de la història, les tradicions de Martorelles i del Vallès, i del seu entorn natural (la Serralada Litoral, el passat de les vinyes, etc.) són elements claus per arrelar a les persones allà on viuen. Cal posar en valor l'entorn, el municipi i les expressions de cultura tradicional i popular per aconseguir mantenir i millorar l'orgull i el sentiment de pertinença de les persones nascudes o completament integrades a Martorelles i alhora aconseguir que aquesta valoració es faci primer comprensible, i després extensiva a les persones que vagin arribant.

Propostes:

- **Realització d'un programa d'activitats extraescolars de recuperació d'històries, llegendes i tradicions de Martorelles i el Vallès**

El treball amb el públic escolar és fonamental de cara a fomentar el coneixement de Martorelles, el seu passat i el seu entorn. En aquest sentit es proposa crear un projecte en el que a través d'activitats extraescolars les persones grans del poble puguin explicar històries de Martorelles, qui hi vivia fa anys, com es vivia, quins eren els oficis, etc.

- **Definició d'un projecte de creació artística i territori**

Definir amb creadors del municipi un projecte de cara a preparar com a mínim una exposició artística cada any, d'arts visuals o multidisciplinar, que posi en relació creació i territori. D'aquesta manera es podran anar veient diferents interpretacions que fan els creadors sobre una mateixa realitat.

- **Reserva d'un espai a "El Mirall" vinculat a la història i l'entorn de Martorelles**

"El Mirall" pot ser una bona eina per tal d'anar aproximant els elements d'identitat del municipi a tots els seus habitants. Aquest espai hauria de treballar-se conjuntament entre l'equip de redacció i l'Arxiu Municipal o si algun dia es constitueix un grup d'història.

Objectiu específic 2.2:

Obrir les activitats del calendari festiu i l'activitat cultural a noves propostes

El calendari festiu és el que estructura l'oferta cultural de Martorelles. Un calendari ric i ple d'activitats en el que es detecten pocs buits per omplir. La consolidació d'aquestes activitats i festivitats pot ser un bon punt de partida per anar incorporant novetats al discurs festiu i cultural del municipi amb l'objectiu que a través d'aquests esdeveniments trobin sortida les diferents inquietuds culturals i es creïn nous espais de relació entre els ciutadans i ciutadanes.

Propostes:

- **Incorporació d'elements innovadors en les activitats festives i populars**

Tot i que de manera incipient, ja s'han anat incorporant algunes activitats innovadores en la Festa Major. Cal anar fent camí en aquesta mateixa direcció. La confluència entre tradició i innovació acostuma a tenir bons resultats i acceptació, ja que amplia la concepció de les festes i per tant atrau a un públic més divers.

- **Foment de la creació locals**

Cal aprofitar els espais de festa col·lectiva per incorporar-hi els creadors locals des d'una doble perspectiva: d'una banda, en l'oferta d'activitats de difusió artística, i de l'altra en la definició del format de les festes, per tal que hi aportin un punt de vista creatiu i artístic.

- **Creació de la Comissió de Festa Major**

Tot i que hi ha hagut àmbits de treball que han portat aquest nom, mai ha funcionat realment una comissió de festes com a entitat organitzadora de la festa major. Es tracta de crear un espai en què entitats i persones particulars puguin treballar conjuntament amb l'Ajuntament en la definició del model de festa major que es vol. Cal trencar la dinàmica de relació bidireccional Ajuntament-entitat i repetir per inèrcia cada any les mateixes activitats, per trobar una nova forma de treballar en la que el discurs de la Festa Major parteixi de la reflexió comuna i de la corresponsabilitat de tots els membres de la comissió.

- **Incorporació de la dimensió de poble en el disseny d'activitats**

Moltes de les activitats que es realitzen, tot i que es fan amb la idea que hi pugui participar tothom, pel seu disseny i per tradició s'acaben dirigint a una tipologia de públic en concret: la gent de l'entorn de l'entitat que organitza l'activitat. Cal fer un esforç amb la idea que aquestes activitats traspassin fronteres conceptuals i arribin a tot el poble i es consolidin com espais de relació i coneixement mutu.

Objectiu general 3:

Situar la cultura com a element central i estructurador del desenvolupament col·lectiu de Martorelles

La resposta des de la cultura als reptes plantejats cal estructurar-la des d'una posició central en la realitat política i social de Martorelles. Si s'entén que aquest és un àmbit des del qual es poden aportar elements importants per a la millora de la cohesió social i de la identitat del poble, cal dotar-lo de les eines necessàries per poder desenvolupar totes les seves potencialitats.

Com apuntava el diagnòstic d'aquest Pla, Martorelles no ha gaudit d'un model definit de política cultural, sinó que les urgències del dia a dia i la improvisació de solucions a cadascuna de les necessitats que han anat apareixen han predominat en la manera de fer fins al dia d'avui. L'elaboració d'un Pla d'Acció Cultural ha de suposar un punt d'inflexió important en aquesta dinàmica.

L'establiment d'uns objectius de treball comú entre l'Ajuntament i la resta d'actors culturals, requeria d'una reflexió àmplia i oberta que suposés un revulsiu a la realitat cultural de Martorelles. Ara, amb la eina perfilada, caldrà anar desenvolupant les accions previstes en aquest Pla i d'altres que puguin anar sorgint, de manera que es vagin sumant a l'estratègia dibuixada, amb l'objectiu que la política cultural aportï elements clars de millora de la qualitat de vida en el municipi. Amb el Pla, però, sobretot amb l'activitat municipal, s'anirà desenvolupant un model de política cultural adequat a les necessitats locals i a les característiques pròpies de Martorelles.

Per desenvolupar aquest model propi de política cultural de Martorelles hi ha tres aspectes fonamentals a tenir en compte: la centralitat, la participació i la planificació. Caldrà seguir treballant de manera planificada, situar la cultura en el centre de l'agenda municipal i comptar amb la participació de tots els agents implicats.

Objectiu específic 3.1:

Situar la cultura en el centre de l'agenda política del municipi

Amb aquest Pla s'assumeix que la política cultural ha de ser un dels eixos centrals de la política municipal. I, això vol dir que des d'aquest àmbit s'ha d'assumir la responsabilitat de fer una aportació central als principals reptes que té el municipi. En aquest sentit, la política cultural s'ha de mostrar com una bona eina per donar resposta a les necessitats que els canvis o la pròpia evolució del poble fan aparèixer, com una punta de llança d'una nova manera de treballar, dotant d'intencionalitat estratègica les seves actuacions.

En coherència amb el que s'ha exposat en aquest Pla, l'aposta per situar la cultura en el centre de l'agenda política de Martorelles requereix a més de voluntats algunes accions concretes. Accions que es fonamenten en la consolidació i assumpció del compromís. En aquest sentit és important que l'estructura municipal estigui preparada

per desenvolupar aquestes estratègies. Que es posin les eines i recursos necessaris per tal que la centralitat de la cultura sigui un fet i no només un discurs.

Propostes:

- **Millora de l'estructura organitzativa municipal**

Una bona organització no garanteix l'èxit de les propostes, però una mala organització sí que l'impossibilita. Així, paral·lelament a la posada en marxa d'aquest Pla d'Acció, s'hauran d'adequar l'estructura tècnica i els mecanismes de coordinació dins l'Ajuntament i d'aquest amb la resta d'actors. Un dels aspectes claus és la millora i clarificació de la interlocució amb les entitats. El doble recorregut que suposa l'existència de la regidoria de Cultura i la de Foment de l'Associacionisme provoca dificultats en l'accés i relació de la societat civil amb el poder polític. No és negatiu que es treballi conjuntament amb altres regidories, al contrari, el que passa és que aquest treball conjunt ha de tenir un efecte multiplicador en la repercussió de les accions polítiques i no s'ha de poder llegir com un repartiment de poder.

- **Establiment d'estratègies comunes entre educació i cultura**

El binomi educació–cultura ha de començar a funcionar com a tal. Són poques les experiències de treball comú entre les regidories de Cultura i d'Ensenyament. Cal però posar l'accent en aquesta coordinació ja que es tracta d'àmbits de treball molt propers que si aconseguen sumar esforços poden aportar projectes de molta repercussió en el present i en el futur de Martorelles. En aquest sentit, cal iniciar processos per trobar solucions a les mancances de formació en les diferents disciplines artístiques i estudiar el paper de les Biblioteques escolars.

- **Definició de dedicacions i competències del personal tècnic**

La dotació d'una estructura tècnica amb suficients recursos és una condició necessària per al correcte desenvolupament d'una política cultural com la que en aquest Pla es defineix. A Martorelles es disposa d'una tècnica que reparteix la seva dedicació amb altres tasques dins de l'Ajuntament, fet força freqüent a la majoria d'ajuntaments petits. Si la cultura es va vertebrant com una aposta central de l'agenda política, s'hauria de contemplar la seva traducció en la dedicació de l'estructura tècnica municipal, ja sigui redistribuint o bé incrementant els recursos humans.

Objectiu específic 3.2:

Fer de la participació una eina quotidiana de treball

La participació entesa com un mecanisme de definició de prioritats i d'exercici de la corresponsabilitat, ha d'estar contemplada tant en la planificació estratègica com en el dia a dia de la política cultural de Martorelles. És important, i necessari, que tots els agents culturals participin en processos de reflexió estratègica, com l'elaboració d'aquest Pla o de les posteriors revisions, però també cal que estiguin presents en la gestió de la quotidianitat. Que col·lectivament es detectin les mancances i també les possibles solucions de la realitat cultural de Martorelles.

Propostes:

- **Creació del Consell de Cultura de Martorelles**

Creació d'un consell de participació que funcioni com a organisme de definició de la política cultural a desenvolupar a Martorelles, que sigui el garant del desenvolupament d'aquest Pla i de les seves successives revisions, i que funcioni com a taula de coordinació, participació i intercanvi entre tots els agents que d'una manera o altra intervenen en la realitat cultural de Martorelles (ajuntament, entitats, creadors/es, persones a títol individual.).

Entre d'altres coses el consell hauria de desenvolupar les següents tasques:

- Seguiment del Pla d'Acció Cultural de Martorelles. Vetllar per l'assoliment dels objectius i per la coordinació entre entitats i ajuntament.
- Planificació i coordinació del calendari d'activitats.
- Coordinació de continguts culturals a "El Mirall"
- Elaboració de la publicació renovable de la guia amb informació sobre les entitats i activitats culturals del poble.
- Elaboració de propostes per a desenvolupar projectes conjunts amb entitats i plataformes dels pobles veïns, amb l'objectiu d'anar creant xarxa.

Objectiu específic 3.3:

Consolidar la planificació com a metodologia de treball

Consolidar la metodologia de treball que s'ha establert amb l'elaboració d'aquest Pla d'Acció Cultural de cara al futur. En aquest sentit, el Pla ha de suposar un tret de sortida, un punt d'inflexió important en la manera de treballar a Martorelles. Ara es disposarà d'una eina i d'una experiència de treball en aquest sentit.

Propostes

- **Revisió del Pla d'Acció Cultural.**

Per tal d'anar avançant en els objectius del Pla i anar-lo adequant a les necessitats que vagin sorgint cada tres anys s'hauria de realitzar una jornada de treball que analitzi el nivell d'acompliment del Pla. Evidentment, abans d'aquesta jornada, hauria de realitzar-se el treball tècnic pertinent per tal que els participants tinguin eines d'anàlisi suficients. Aquesta jornada l'hauria d'organitzar el Consell de Cultura de Martorelles. Durant la revisió caldrà valorar en quin estat es troben cadascun dels projectes, comprovar que els objectius són vigents i canviar-los segons la lectura que es faci de la realitat. També aquest és un bon espai per a fer noves propostes i marcar noves estratègies de cara al futur.

- **Creació d'un senzill sistema d'indicadors per poder analitzar de manera continuada el servei que es dona des de la Regidoria de Cultura**

Hi ha serveis, com la biblioteca, que ja disposen de dades que permeten fer un seguiment de com està evolucionant el servei. El que es proposa és trobar la fórmula adient per sistematitzar més la informació de la tasca que es desenvolupa des de la regidoria de manera que la valoració que es pugui fer dels serveis tingui un alt component d'objectivació. Evidentment es tracta de disposar d'un sistema senzill, a la mesura de les possibilitats de Martorelles, la gestió del qual no suposi una càrrega de feina extraordinària sinó al contrari una eina útil i àgil.

- **Elaboració d'un Pla Anual de Cultura**

A partir de les propostes d'aquest Pla i de les reflexions que poden sorgir en àmbits de treball com el Consell de Cultura de Martorelles, es proposa l'elaboració d'un Pla Anual de Cultura que sigui una eina de prioritització d'actuacions en política cultural de Martorelles. En aquest Pla es podrà entrar en nivells de concreció més elevats dels que aquí es proposen.

4. ANNEXOS

Annex 1. Calendari d'activitats festives i culturals

DATA	ACTIVITAT	ORGANITZACIÓ
GENER		
5 de gener	Cavalcada de Reis	Ajuntament amb entitats culturals
25 de gener	Festa de Sant Antoni Abat, Tres Tombs	Joventut Sardanista
FEBRER		
8 de febrer	Presentació de Colles del Ball de Gitanes	Ball De Gitanes
mitjans de febrer	Calçotada i Concurs d'All i Oli	Escola Orfeònica
Febrer-Març	Celebració del dia d'Andalusia	Unión Cultural Andaluza
Febrer-Març, (una setm. de retard resp. al cal. general)	Carnestoltes	Ajuntament amb la col·laboració d'entitats culturals
MARÇ		
Als voltants del 8 de març	Dia Internacional de la Dona Treballadora	Ajuntament i Associació Progressista de Dones Montserrat Roig
Mitjans de març març o abril	Migas de Hermandad Trobada Sardanista Infantil	Unión cultural Andaluza Joventut Sardanista
ABRIL		
Finals març o principis abril	<i>Actes Setmana Santa a Martorelles</i>	
	Desfilada Armats i Abanderat d'Honor	Armats de Martorelles (JSM)
	Cantada de Caramelles	Escola Orfeònica
	Processó del Silenci	Armats de Martorelles (JSM)
Principis d'abril	Trobada de Colles del Ball de Gitanes	Ball de Gitanes
23 d'abril	<i>Actes de Sant Jordi</i>	
	Concurs de Roses i Festa Infantil	Ajuntament (Biblioteca)
	Certamen Literari	A.P. de Dones Montserrat Roig
	Audició de Sardanes	Joventut Sardanista de Martorelles
25 d'abril	Aplec de la Capella de Sant Domènec	Joventut Sardanista de Martorelles
MAIG		
Principis de maig	Cruz de Mayo	Unión cultural Andaluza
Principis de maig	Concurs d'arròs	Escola Orfeònica
finals de maig	Homenatge a la Vellesa	Ajuntament
JUNY		
5 de juny	Celebració del Dia del Medi Ambient	Ajuntament
Principis de juny	Trobada Gegantera a Martorelles	Colla Gegantera (Ball de Gitanes)
23 de juny	Revetlla de Sant Joan	Ajuntament
26 de juny	Revetlla de Sant Pere	Joventut Sardanista de Martorelles
JULIOL		
Principis juliol	Festa Popular de la Zona Centre	Ajuntament i comerciants

SETEMBRE		
4 de setembre	Aplec de la Sardana	Joventut Sardanista de Martorelles
9, 10, 11 i 12 de setembre	Festa Major	Ajuntament i entitats
OCTUBRE		
Mitjans d'octubre	FESTA de TARDOR, Sardanes Itinerants a diferents places del Poble	Joventut Sardanista de Martorelles
finals d'octubre	Castanyada	Diferents entitats
DESEMBRE		
	Fira de Nadal	Comerciants
Desembre i Gener	Pessebre Vivent a Martorelles	Pessebre Vivent de Martorelles
25 de desembre	Caga Tió	Grup de Diablers Llamps i Trons
26 Desembre	Carter Reial	Ball de Gitanes
31 de desembre	Festa Cap d'Any	Entitats culturals

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament

Annex 2. Acta de la sessió de treball

Martorelles, a 3 de novembre de 2005

Assistents:

Per la Diputació de Barcelona

Sra. Eugenia Argimon, Tècnica del Centre d'Estudis i Recursos Culturals assignada al Pla d'Acció Cultural de Martorelles

Sr. Carles Spà, Tècnic del Pla d'Acció Cultural de Martorelles.

Per l'Ajuntament

Sr. Miquel Angel Soria i Cuartero, Alcalde

Sra. Mireia Marin Ferrer, Regidora de Cultura

Públic participant: 12 persones

Desenvolupament de la sessió segons l'ordre del dia preestablert:

Presentació

La Sra. Eugènia Argimon dóna la benvinguda a tothom. Explica la feina del CERC i emmarca la reunió en el moment actual del procés d'elaboració del Pla d'Acció Cultural de Martorelles. S'ha acabat la primera fase del Pla Cultural, la segona és la d'estratègia: aquest és un punt d'inflexió. També explica breument la metodologia usada en l'elaboració del pre-diagnòstic.

Presentació dels principals resultats

El Sr. Carles Spà explica els principals resultats del diagnòstic del Pla d'Acció Cultural de Martorelles

Debat obert

El debat ha de servir per acabar validant el diagnòstic i començar a parlar de propostes de futur. S'enceta el debat i comencen diverses aportacions:

-La fotografia que es fa de la realitat de Martorelles en el Pre-diagnòstic crea força consens. Es tracta d'una bona aproximació a aquesta realitat.

-Destacar que les entitats estan molt allunyades entre elles, fan molta activitat interna.

- Hi ha entitats i persones que estan fent esforços perquè això no passi.
- Cal valorar les activitats pròpies ja que a vegades les valoren més la gent de fora que no pas els de casa.
- Les activitats noves són les que costen més d'arrelar. La gent participa poc de les propostes innovadores.
- Cal trobar la manera perquè tothom participi, cal ser constant amb l'oferta d'activitats.
- Hi ha una certa fragmentació de la societat civil, cal trobar algun element que actui de catalitzador. Això ha de ser algun espai o punt de trobada.
- Hi ha consens en el fet que el poble, no només en l'àmbit cultural, necessita espais relacionals de referència.
- També en aquest sentit s'hauria de posar l'accent en temes de noves tecnologies.
- Hi ha espais que caldria aprofitar molt més com el cas de Can Sunyer o de les Piscines
- S'enceta un debat sobre si els nous equipaments s'han de centralitzar en un gran espai o crear-ne diferents en forma de xarxa. El consens és que cal avançar en l'adequació d'espais existents sense perdre l'horitzó de la creació d'un centre cultural de referència a Carrancà
- Cal avançar en temes de coordinació entre entitats. S'hauria de treballar amb antelació un calendari únic.
- Cal centralitzar millor la informació, i trobar espais de comunicació. La Kambra haurà de jugar un paper en aquest sentit.

Annex 3. Crèdits i relació de participants

Crèdits

El Pla d'Acció Cultural de Martorelles és una iniciativa de l'Ajuntament de Martorelles amb el suport del Centre d'Estudis i Recursos Culturals de l'Àrea de Cultural de la Diputació de Barcelona.

De manera general han participat en tot el procés:

Ajuntament de Martorelles:

Miquel Angel Soria i Cuartero, Alcalde
Mireia Marin Ferrer, Regidora de Cultura
Neus Villanueva Igual, tècnica

Diputació de Barcelona

Carles Prats i Maeso, Director del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
Eugènia Argimon i Maza, tècnica del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
Hugo Romera i Juárez, becari del Centre d'Estudis i Recursos Culturals

Coordinació metodològica i redacció del Pla d'Acció Cultural

Xavier Fina, director d'ICC, Consultors Culturals S.L
Carles Spa, tècnic d'ICC, Consultors Culturals S.L

Persones entrevistades

Han estat entrevistades per a l'elaboració d'aquest Pla d'Acció Cultural, durant la primera quinzena de juliol de 2005, les següents persones:

Emma Suñé Aznar
Cesca Zapater Torras
Lolita Milà Nadal
Antonio Sánchez Tomàs
Joaquín Martínez Valiente
Patricia Herrero Pereña
Marc Noel Pedragosa
Ana Valls i Puig
Doménech de Vargas i López
Joel Calvet Benedico

